

Täysistunto

Tiistai 12.6.2018 klo 13.59—18.11

5. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen tuesta Afganistanille ja Suomen osallistumisen lisäämisestä Resolute Support kriisinhallintaoperaatiossa

Valtioneuvoston selonteko VNS 3/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Valtioneuvoston esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ryhmäpuheenvuorojen ja muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi myönnän harkitsemassani järjestyksessä 1 tai 2 minuutin pituisia vastauspuheenvuoroja.

Ensiksi esittelypuheenvuorot, ministeri Soini ja ministeri Niinistö, molemmat 5 minuuttia.

Keskustelu

15.41 **Ulkoministeri Timo Soini** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnalle annetussa selonteossa tehdään katsaus Afganistanin tilanteeseen ja Suomen tukeen Afganistanille. Selonteolla myös kuullaan eduskuntaa sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain mukaisesti liittyen Suomen osallistumisen lisäämiseen Resolute Support -kriisinhallintaoperaatiossa.

Afganistanin kehitys ja vakaus edellyttävät kestävän ratkaisun löytämistä konfliktiin ja maan hallitukselta kykyä vastata kansalaisten turvallisuudesta ja toimivasta hallinnosta. On selvää, että tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan edelleen kansainvälisen yhteisön tukea.

Suomen on edelleen syytä olla mukana tukemassa Afganistania. Olemme osallistuneet Afganistanin vakauttamiseen ja jälleenrakentamiseen vuodesta 2002 lähtien. Afganistan on yksi Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan prioriteetteja. Afganistan on Suomen suurin kahdenvälinen kehitysyhteistyökumppani, jota olemme sitoutuneet tukemaan noin 28 miljoonalla eurolla vuodessa vuosina 2017—2020.

Olemme tukeneet Afganistania myös kriisinhallinnan keinoin. Suomi osallistui vuonna 2015 päättyneeseen ISAF-operaatioon. Sen jälkeen olemme olleet mukana pienimuotoisemmassa Naton Resolute Support -operaatiossa, jonka tarkoituksena on tukea Afganistanin omien turvallisuusviranomaisten kapasiteetin vahvistamista ja kykyä vastata maan turvallisuudesta. Suomen lähestymistapa on kokonaisvaltainen. Tukemme kattaa myös hu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

manitaarisen avun ja ajankohtaisena teemana muuttoliikettä ja palautuksia koskevan yhteistyön.

Afganistan on edelleen hauras valtio. Turvallisuustilanne ei ole kehittynyt viime vuosina toivotulla tavalla. Kehityksen aikaansaaminen on hidasta ja riskialtista. Tämä on myönnettävä.

On kuitenkin pidettävä mielessä, että Suomen ja muun kansainvälisen yhteisön tuki on myös tuottanut tärkeitä tuloksia. Selonteosta käy ilmi, että vuoden 2002 tilanteeseen nähden Afganistanissa on tapahtunut myönteistä kehitystä. Talibanin jäljiltä maa oli raunioina. Kohentumista on tapahtunut koulutus- ja terveydenhuoltosektoreilla. Elinajanodote on noussut ja lähentelee 61:tä vuotta. Koulun aloittavista lapsista noin 40 prosenttia on tyttöjä, kun 2000-luvun alussa tytöt eivät voineet käydä koulua lainkaan.

Arvoisa rouva puhemies! Ihmisoikeustilanteessa on tapahtunut edistymistä kokoontumisvapauden ja media- ja ilmaisunvapauden suhteen. Veronkantokyky on parantunut, ja taloudessa on viriämisen merkkejä. On näkymiä, että Afganistan voisi siirtyä apuriippuvaisuudesta kohti suurempaa omavaraisuutta. Vaikeista olosuhteista huolimatta Afganistanissa on järjestetty useammat vaalit ja maa valmistautuu parhaillaan lokakuun parlamenttivaaleihin.

Sekin on pidettävä mielessä, että turvallisuusvastuu siirrettiin ISAF-operaation päättämisen yhteydessä vuonna 2015 Afganistanin omille turvallisuusviranomaisille. Tämä on lähtökohta myös jatkossa. Turvallisuustilanne on kuitenkin heikko, ja tämä on yksi keskeisimmistä kehityksen esteistä.

Tarvitaan myös alueellista lähestymistapaa — Afganistanin vakauttamiseen tarvitaan myös naapurimaiden rakentavaa osallistumista. Maassa ja sen lähialueilla toimii yli 20 kansainvälistä terroristiryhmittymää. Turvallisuustilanteen heikkeneminen edelleen jättäisi tilaa terrorismin ja ääriliikkeiden vahvistumiselle. Näiden ääriliikkeiden toiminta ei katso valtioiden rajoja.

Lisääntyvä epävakaus Afganistanissa voisi johtaa myös hallitsemattomaan muuttoliikkeeseen. Suomen ja Afganistanin viranomaisyhteistyö palautuskysymyksissä toimii tällä hetkellä hyvin, mutta koska Afganistanin konflikti jatkuu haastavana ja kansalaisten yleinen näköalattomuus on suurta, ei muuttoliikkeen uutta aktivoitumista voida sulkea pois.

Arvoisa rouva puhemies! Muutama sana Resolute Support -operaatiosta: Se on kansainvälisen yhteisön keskeinen keino tukea Afganistanin turvallisuuden vakauttamista. Sen keskeinen lähtökohta on, että Afganistanin turvallisuusvastuu on maan omilla turvallisuusjoukoilla. Operaatio keskittyy koulutus- ja neuvonantajatoimintaan. Afganistanin turvallisuusviranomaisten itsenäinen toimintakyky on RS-operaation myötä parantunut mutta ei ole riittävällä tasolla. Kansainvälisen tuen jatkuminen on välttämätöntä.

Kun turvallisuustilanne jatkuu vaikeana, ei Resolute Support -operaation alkuperäisissä suunnitelmissa operaation supistamiseksi voitu edetä. Joukkojen määrää on tarkoitus vahvistaa aiemmasta noin 13 000 sotilaasta noin 16 000:een, ja tämä operaation vahvistaminen nousee esille myös Naton heinäkuun huippukokouksen yhteydessä.

Suomi osallistuu tällä hetkellä operaatioon 30 sotilaalla, ja kansallinen osallistumismandatti on ollut noin 40. Esillä olevassa selonteossa esitetään, että Suomi vahvistaisi osallistumistaan nostamalla osallistumistasonsa noin 60 sotilaaseen 1.1.2019 alkaen. Osallistuminen keskitettäisiin Saksan johtamalle pohjoiselle komentoalueelle.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi: Suomen vahvuuden kasvattaminen vastaisi Suomen aktiivista osallistumista sotilaalliseen kriisinhallintaan ja Suomen asemaa Naton edisty-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

neenä kumppanina. Se olisi myös tärkeä osa Suomen kokonaisvaltaista sitoutumista Afganistanin vakauttamiseen ja kehitykseen.

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi ministeri Niinistö, 5 minuuttia.

15.47 Puolustusministeri Jussi Niinistö (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten hyvin tiedämme, Suomi on osallistunut kriisinhallintaan Afganistanissa jo pitkään, itse asiassa vuodesta 2002 alkaen, eikä loppua näy, vieläkään. Enimmillään maassa, aiemmassa ISAF-operaatiossa, palveli 195 suomalaista sotilasta.

Kuten ministeri Soini edellä totesi, nyt käynnissä olevassa Resolute Support eli RS-operaatiossa tavoitteena on Afganistanin turvallisuusjoukkojen ja -rakenteiden saattaminen sellaiselle tasolle, että ne pystyvät lopulta itsenäisesti pitämään maan turvallisuustilanteen vakaana. Tähän on vielä matkaa. Siksi tarvitsemme strategista kärsivällisyyttä.

RS-operaatioon osallistuvat joukot ovatkin päätyneet tilannearviossaan siihen, että operaatiota on jatkettava alkuperäistä suunnitelmaa pidempään ja sitä on vahvistettava. Operaatiosta puuttuu joukkoja, ja niitä pyritään nyt lisäämään.

Naton puolustusministerikokouksessa viime viikolla käydyssä keskustelussa 23 maata ilmoitti lisäävänsä sotilaittensa määrää, mukaan lukien Suomi. Olin paikalla. Kaikkiaan RS-operaatiossa on 39 joukkoja asettavaa maata. Seuraavan kerran Afganistanin tilannetta käsitellään Naton huippukokouksessa heinäkuussa.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen kriisinhallintaosallistumisen kannalta on perusteltua säännöllisesti arvioida myös eduskunnan täysistuntokeskusteluissa kriisinhallintaosallistumisemme koko kuvaa, sitä, mihin operaatioihin osallistumme ja minkälaisilla suorituskyvyillä. RS-operaatioon osallistuminen on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Puolustushallinnon näkökulmasta on tärkeää, että osallistuminen myös tukee kansallisen puolustuksen kehittämistä sekä kasvattaa kantahenkilökunnan ja reserviläistemme osaamista.

Kriisinhallintaosallistumiseen liittyy aina riskinsä, ja siksi haluankin toistaa sen, mitä selontekoon on tältä osin kirjattu: ”Pääkaupunki Kabuln turvallisuustilanne jatkuu heikona. Terroristien kohteita ovat hallinto ja turvallisuusjoukot, mukaan lukien ministeriöt, oikeuslaitokset ja poliisiasemat sekä kansainvälisen yhteisön kohteet, kuten RS:n tukikohdat ja suurlähetystöt. Kapinallisten keinovalikoimaan Kabulissa kuuluvat räjähdyskoneet, autopommit, itsemurhahyökkäykset, suora-ammuntatuli, epäsuora tuli, pienoislennokit ja kopteritoiminta sekä eri elementtejä yhdistelevät monimuotohyökkäykset.”

Suomen osallistumisen painopiste on tällä hetkellä neuvonantajatoiminnassa, joka sisältää myös Kabulissa neuvonantajina toimivien suojaamiseen tarkoitetun omasuojahenkilöstön. Tämän lisäksi Suomen osallistuminen käsittää osallistumisen operaation esikuntatehtäviin sekä tarvittavan kansallisen tuen. Neuvonantajatoimintaa toteutetaan nyt pääosin pohjoisella alueella, Mazar-i-Sharifissa. Kabuln alueella Suomen osallistuminen käsittää esikuntaupseereita, neuvonantajia ja mainitun neuvonantajien omasuojajaryhmän.

Suomi vahvistaa osallistumistaan nostamalla joukkojen määrän 60 sotilaaseen ensi vuoden alusta. Samalla Suomen osallistuminen keskitetään Saksan johtamalle pohjoiselle komentalueelle Mazar-i-Sharifiin. Operaatioon on jatkossa tarkoitus asettaa jääkärijoukkue, neuvonantajia, kouluttajia ja esikuntahenkilöstöä.

Jääkärijoukkueen tarjoaminen RS-operaatioon tarjoaa luontevan jatkumon Libanonin UNIFIL-operaatiossa harjaantuneen henkilöstön ja valmiusjoukkokoulutettujen reservi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

läisten käytölle vaativissa olosuhteissa. Näin saadaan myös kokemuksia muun muassa operoinnista vaativassa kriisinhallinnassa ja vaativissa neuvonantajatehtävissä.

Mazar-i-Sharifissa Suomella on valmiit kansallisen huollon tukeutumisyjärjestelmät, sopimukset ja tukikohtarakenteet. Samalla Suomen osallistumiselle RS-operaatioon muodostuu selkeä alueellinen ja toiminnallinen painopiste.

Joukkovahvuuden nostaminen 60 sotilaaseen mahdollistaa tarkoituksenmukaisten joukkokokonaisuuksien muodostamisen sekä suomalaisen joukon johtamisen, huollon, hallinnon ja kansallisen tuen järjestämisen olosuhteiden edellyttämällä tavalla.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi haluan vielä todeta, että sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistumisen kivijalka on kansallinen puolustus. Kriisinhallintaoperaatioissa vaadittava sotilaallinen perusosaaminen luodaan kansallisen puolustuksen tehtävissä. Laadullisesti ja määrällisesti riittävä kotimaan koulutus- ja harjoitustoiminta yhdessä kansainvälisen harjoitustoiminnan kanssa ovat perusedellytys palvelusturvalliselle, tulokselliselle ja vaikuttavalle kriisinhallintaosallistumiselle.

Puhemies Paula Risikko: Sen jälkeen mennään eduskuntaryhmittäin.

15.52 Markku Pakkanen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Afganistanin vakauttamiseen tarvitaan kestävä poliittinen ratkaisu. Kansainvälinen yhteisö on osallistunut Afganistanin vakauttamiseen useiden vuosien ajan. Myös Suomi on kantanut kansainvälisen vastuunsa ja osallistunut maan vakauttamiseen ja jälleenrakentamiseen jo vuodesta 2002 lähtien. Kuluneiden 15 vuoden aikana ihmisoikeuksien kunnioitus ja naisten asema on osin parantunut, mutta edelleen tasa-arvossa ja koulutukseen pääsyssä on vakavia ongelmia.

Afganistan on hauras valtio, jonka turvallisuustilanne on heikentynyt ISAF-operaation loppumisen jälkeen. Poliittinen tilanne on epävarma. Maassa ja sen lähialueilla toimii yli 20 terroristiryhmää. Huumetuotanto on laaja ongelma, ja talous perustuu ulkomaiseen apuun. Ongelmat muodostavat kasvualustan terrorismille ja ääriliikkeille. Epävakauden kasvu johtaisi myös yhä lisääntyvään hallitsemattomaan muuttoliikkeeseen. Siksi Naton Resolute Support -operaatiota on jatkettava, jotta maa pääsisi kestävämmän rauhan tielle. Avain Afganistanin vakauttamiseen löytyy kestävästä poliittisesta ratkaisusta, vapaista vaaleista ja maan oman kantokyvyn vahvistamisesta kantaa vastuuta turvallisuudesta ja tulevaisuudestaan. Kansainvälisen yhteisön, YK:n etulinjassa, on kyettävä luomaan Afganistanin rauhanprosessin tukemiseksi selkeä tiekartta ja toimintasuunnitelma kohti kestävää poliittista ratkaisua.

Arvoisa puhemies! Suomi on osallistunut vuodesta 2015 lähtien sotilaalliseen kriisinhallintaan Resolute Support -operaatiossa. Yhdysvaltojen ja EU-maiden panos tälle operaatiolle on ollut merkittävä, ja sen jatkuminen on perustunut tarveharkintaan. Kaksi suomalaista sotilasta on menehtynyt Afganistanissa palvelustehtäviä suorittaessaan. Taakka on ollut raskas. Osallistuminen sotilaalliseen kriisinhallintaan on arvokas, vaativa ja vaarallinen tehtävä. Operaatioihin lähteville, niistä kotiutuneille ja kotiutuville on annettava kaikki tarpeellinen tuki. Suomen osallistuminen operaatioihin ei voi olla ikuista. Osallistumisessa on huomioitava tapauskohtaisesti kansainvälisen yhteistyön tarpeet, operaation riskit, se, millaisiin tehtäviin meitä tarvittaisiin, ja hyödyt kansalliselle puolustukselle.

Arvoisa puhemies! Omat kokemukseni YK-tehtävistä ajoittuvat vuosille 89–90 Namiabiassa. Silloin Suomi oli suuri rauhanturvaajavaltio niin sotilaiden määrän suhteen kuin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

vaikutusvallan suhteen. 88 suomalaiset palkittiin Nobelin rauhanpalkinnolla. Afrikassa Namibia oli ensimmäinen suomalainen suuri operaatio. Alhaalla oli silloin yli 2 000 suomalaista. Heistä 950 suoritti tehtävänsä Namibiassa. Mutta sen operaation opetus oli, että se alkoi maaliskuun—huhtikuussa 89 ja se päättyi huhti—toukokuussa 90. Sinne mentiin, tehtävä suoritettiin ja tultiin kotiin, eli se oli vahvasti suomalaisissa käsissä oleva rauhan- turvaoperaatio, joka saatiin päätökseen. Siitä hyvänä suomalaisena esimerkkinä, varmaan ansioituneimpana henkilönä, on Martti Ahtisaari.

Arvoisa puhemies! Afganistanin hauras tilanne huomioiden keskustan eduskuntaryhmä pitää perusteltuna Suomen osallistumisen vahvistamista noin 60 sotilaaseen ensi vuoden alusta alkaen. Osallistumisen myötä saamme kokemusta vaativissa kriisinhallinnan tehtävissä ja neuvonantotehtävissä. Osallistuminen vahvistaa myös Suomen asemaa Naton edistyneenä kumppanina. Suomella on kunniakas historia rauhanturvaamisessa ja kriisinhallinnassa. Olemme rauhaa rakentava maa, jonka sotilaita arvostetaan sekä paikallisten että yhteistyömaiden keskuudessa. Jatketaan tältä pohjalta rauhan, vakauden ja turvallisuuden edistämistä omien voimavarojemme puitteissa.

15.58 Timo Heinonen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvät ministerit ja edustajakollegat ja muut paikalla olijat! Kun eduskunta edellisen kerran käsitteli Suomen osallistumista Afganistanin vakauttamiseen vuonna 2014, oli tilanne vaikea, mutta uskoa loi Afganistanin kasvava vastuu omasta turvallisuudestaan. Kansainvälinen yhteisö uskoi ja luotti siihen, että kehitys kohti parempaa jatkuisi ja Afganistan pärjäisi jatkossa kevyemmällä kannattelulla.

Valitettavasti pari viime vuotta ovat osoittaneet optimismimme vääräksi. Afganistan ei ollut eikä ole vielä pitkään aikaan valtio, joka voisi seisoa tukevasti omilla jaloillaan. Turvallisuustilanne on heikentynyt, ja uudet terroristiryhmittymät ovat saaneet jalansijaa. Tämä ei kuitenkaan ole hetki, jolloin meidän tulisi luovuttaa ja jättää maa oman onnensa nojaan. Nyt on hetki, jolloin kansainvälisen yhteisön, Suomi mukaan lukien, tulee vahvistaa tukeaan Afganistanille.

Suomi on ollut mukana Naton sotilaallisessa Resolute Support -kriisinhallintaoperaatiossa sen perustamisesta, vuodesta 2015, lähtien samoin kuin ISAF-operaatiossa sitä ennen. Aluksi Suomi koulutti, tuki ja neuvoi Afganistanin turvallisuusviranomaisia noin 80 sotilaan vahvaisilla joukoilla. Myöhemmin operaatio on supistettu, kun tilanne näytti valoisammalta. Vaikeutuneen tilanteen takia Nato on päättänyt nyt jatkaa ja uudelleen vahvistaa operaatiota tarvepohjaisesti ennalta määräämättömäksi ajaksi. Myös Suomelta on pyydetty tähän tukea.

Tänään käsittelemässämme selonteossa Suomen ehdotetaan nostavan sotilaidensa määrää nykyisestä noin 30:stä noin 60:een ensi vuoden alusta. Tämä on järkevä joukkokokoo, joka palvelee niin operaatiota kuin Suomen kansallisiakin intressejä. Se mahdollistaa Suomen osallistumiselle alueellisen ja toiminnallisen painopisteen, kun osallistuminen keskitetään Saksan johtamalle pohjoiselle komentoalueelle Mazar-i-Sharifiin. Operointi vaativassa kriisinhallinnassa ja neuvontatehtävissä hyödyttää kiistatta myös kansallisia suorituskykyjämme, vaikka tämän tavoitteen merkitys ei nyt ole yhtä merkittävä kuin aiemmin.

Kriisinhallinnan motiivit ovat kuitenkin aina moninaiset. Kokoomuksen mielestä Suomen tulee kuulua siihen joukkoon maita, jotka näyttävät ja kantavat vastuuta ja tukevat hauraimpia valtioita. Kyse on arvoista. Yhtä lailla kyse on kumppanuuksien vahvistamisesta. Suomi on Naton edistynyt kumppanimaa, ja erityisasemasta seuraa myös tiettyjä vel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

vollisuuksia. Kolmanneksi kyse on Suomen omasta turvallisuudesta. Afganistanin alueen vakaus on suoraan yhteydessä kansainväliseen terrorismiin ja pakolaisten määrään. Taliban on uudelleen vahvistunut. Myös Isis-Daeshin Afganistanin-haara voimistuu. Yhteensä alueella on yli 20 kansainvälistä terroristiryhmittymää. Vuonna 2015 saimme konkreettisesti kokea, kuinka lähellä kriisi tosiasiaa on, kun Suomeen saapui yli 5 000 afgaanipakolaista. Ääriajattelun vahvistuminen ja hallitsematon muuttoliike ei kumpikaan ole etumme.

Arvoisa puhemies! Vaikka näkymä on synkkä eikä turvallisuustilanteen odoteta lähiaikoina kohenevan, on syytä nostaa esiin myös valopilkkuja: 15 vuodessa naisten ja lasten asema on parantunut, imeväiskuolleisuus on vähentynyt huomattavasti, ja jo 40 prosenttia koulun aloittavista lapsista on tyttöjä, kun he vielä 2000-luvun alussa eivät saaneet lainkaan osallistua koulunkäyntiin. Tiedämme hyvin, että naisten ja tyttöjen oikeudet ovat avainasemassa rauhan ja kestävän yhteiskunnan luomisessa. Suomi on tehnyt tässä arvokasta työtä.

Afganistanin vakauttaminen on Suomen ulko-, turvallisuus- ja kehityspolitiikan prioriteetteja. Kokonaisvaltainen lähestyminen on tarpeen, sillä kehitystavoitteiden saavuttaminen edellyttää vakautta ja vakaus edellyttää toimivaa yhteiskuntaa, ihmisoikeuksien toteutumista ja tulevaisuudennäkymiä. Prosessit ovat pitkiä, ja Afganistanin kaltaisessa maassa on varauduttava myös takapakkeihin.

Arvoisa puhemies! Totuus on, että operaatioissa on riskinsä eikä niitä tule vähätellä. Omasuojan ja myös vakuutusturvan tulee olla ajan tasalla. Suurempi riski olisi kuitenkin jättää osallistumatta ja auttamatta. Suomen ja muiden maiden tuella on saavutettu tuloksia. Ne osoittavat, että vaikeissakin olosuhteissa asiat voivat kehittyä kohti parempaa. Kärsiällisyys on nyt valttia.

Aivan lopuksi on myös hyvä muistaa eräs asia: jos me toivomme solidaarisuutta kumppaneiltamme, on meillä myös oltava oikeasti tahto ja valmius sitä kantaa.

16.03 Eero Heinäluoma sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on osallistunut vuodesta 2002 lähtien kansainvälisen yhteisön pyynnöstä Afganistanin vakauttamiseen ja jälleenrakentamiseen. Viidentoista vuoden aikana saavutetuista edistysaskelista huolimatta Afganistan on edelleen hauras valtio. Kansainvälisen ISAF-kriisinhallintaoperaation päätyttyä ja turvallisuusvastuun siirryttyä paikallisille viranomaisille maan turvallisuustilanne on jälleen heikentynyt.

Afganistanin vakauttamisen vaikeuskerroin on korkea. Kriisin pitkittyessä ja turvallisuustilanteen heikentyessä on paikallaan palauttaa mieleen ne rajoitteet, jotka aina liittyvät ulkomaiseen sotilaalliseen interventioon ja pysyvämpään läsnäoloon. Hyvistä pyrkimyksistä huolimatta Afganistanin sisäisessä vakaudessa, toimivan kansanvaltaisen hallinnon ja oikeusvaltion rakentamisessa, ei ole onnistuttu riittävällä tavalla. Afganistanissa ja sen lähialueilla toimii edelleen useita kansainvälisiä terroristiryhmiä, joiden kukistaminen edellyttäisi paitsi turvallisuudesta huolehtimista myös edistymistä taloudessa, tavallisten afgaanien hyvinvoinnissa. Tarvitaankin afgaaniyhteiskunnan omaa vastuuta niin koko maan kehityksestä kuin myös sisäisestä vuoropuhelusta.

Arvoisa puhemies! Vierailin Afganistanissa puhemiehen roolissa vuonna 2012. Tuolloin eduskunnan valtuuskunnassa olivat mukana myös silloiset ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Timo Soini ja puolustusvaliokunnan puheenjohtaja Niinistö. Tuon matkan kokemukset olivat mieleen painuvia ja vaikuttavia, tänäänkin. Sotilaamme tekivät suurella

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

osaamisella ja taidolla oman osuutensa Afganistanin turvallisuuden hyväksi. Yhtä selväksi kävi, että ulkomaisten joukkojen poistuessa turvallisuustilanne tulee heikentymään, ellei maahan saada aikaan poliittista ratkaisua. Juuri näin on nyt käynyt. Selvää tuon matkan kokemusten pohjalta oli myös se, että muutos Afganistanissa edellyttää paitsi turvallisuustoimia myös näitä aitoja elämisen mahdollisuuksia, erityisesti työmahdollisuuksia nuorille, ja myös maan hallinnon tervehtymistä. Korruption vastustamisen täytyy tapahtua aidosti, ei vain sanoissa.

Eduskuntaryhmämme on vuosien varrella johdonmukaisesti korostanut Afganistan-politiikassa hyvän hallinnon ja ihmisoikeuksien ensisijaisuutta. Jotta Afganistan voi nousta jaloilleen, tulee sen hallinnosta kitkeä kaikkalainen korruptio ja rakentaa kestävät peruspilarit oikeusvaltion toiminnalle. Ihmisoikeuksia, erityisesti naisten ja tyttöjen asemaa parantamalla tuetaan koko yhteiskunnan turvallisuutta ja kehitystä.

Suomi on antanut oman vahvan panoksensa Afganistanin vakauttamiseen ja kehitykseen. Kriisinhallintajoukoissa on palvellut lähes 2 000 suomalaista. Kriisinhallintaan ja kehitysyhteistyöhön Suomi on käyttänyt yli 600 miljoonaa euroa. On rehellisesti tänään sanottava, että saavutettuihin tuloksiin ei voi olla tyytyväinen. Katseet kääntyvät vahvasti Afganistanin sisälle. Maassa lähivuosina käytävät parlamentti- ja presidentinvaalit ovat seuraava koetinkivi kansallisen demokratian ja oikeusvaltion juurtumiselle ja afgaanien oman vastuun korostamiselle.

Arvoisa puhemies! Tiedossa on, että sotilaallista, yksin voimaan perustuvaa ratkaisua ei ole näköpiirissä. Viidentoista vuoden yhtämittaisten taistelujen jälkeen on syytä katsoa totuutta silmiin. Suomen hallituksen tulee Euroopan unionissa ja laajemmalti tehdä työtä Afganistanin sotilaalliseen voimankäyttöön perustuvan strategian muuttamiseksi. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä tukee Suomen pyrkimyksiä Afganistanin vakauttamiseksi ja hyväksyy vahvistetun läsnäolon Afganistanissa. Samalla toteamme painokkaasti, että sotilaallista ratkaisua ei ole näköpiirissä. Tarvitaan vahva vuoropuhelu maan sisällä ja rauhanomainen ratkaisu kriisiin.

16.08 Tiina Elovaara sin (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Afganistan on käynyt sisällissotaa vuodesta 1979 asti. Maan tilanne on edelleen erittäin heikko. Sinisten eduskuntaryhmän näkemys on, että turvallisuustilanteen parantaminen on Afganistanin haasteista ensimmäinen ja suurin.

Afganistanissa toimii Talibanin ohella monia muita aseellisia ryhmittymiä, jotka saavat toimeentulonsa muun muassa kukoistavan huumebisneksen avulla. Etniset ja alueelliset heimot kilpailevat vallasta keskenään. Keskushallinto on heikko. Hallitus kuitenkin pyrkii rauhaan poliittisten neuvottelujen kautta. YK:n mukaan rauhan saavuttaminen vaatii Taliban-liikkeen ottamista neuvotteluihin, mitä ei ole aikaisemmin tehty. Poisjättämisen on katsottu lisänneen terrori-iskuja, joiden avulla liike pyrkii parantamaan neuvotteluasemiaan.

Taliban toimii pääosin Pakistanin tuella. Pakistan ja Afganistan ovat vanhastaan alueellisia kilpakumppaneita. Afganistanin sota ei tästä syystä ole pelkästään sisällissota vaan myös alueellinen konflikti.

Naton johtama suuri sotilaallinen kriisinhallintaoperaatio ISAF päätettiin vuonna 2015. Operaatio ei onnistunut tuomaan Afganistaniin rauhaa tai kukistamaan Taliban-liikettä. Operaation tilalle asetettiin huomattavasti suppeampi, edelleen Naton johtama Resolute Support -operaatio, johon Suomikin osallistuu. Operaation tarkoituksena on ollut koulut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

taa ja neuvoa Afganistanin turvallisuusjoukkoja, joille vastuu maan turvallisuudesta siirtyi. Taistelutoimintaan kansainväliset joukot eivät osallistu.

ISAF-operaation päättymisen jälkeen Afganistanin turvallisuustilanne on luisunut vuosi vuodelta huonompaan suuntaan. Kabulin toiseksi pahin terrori-isku koettiin vuosi sitten toukokuussa. Yhdysvallat suunnittelee RS-operaation vahvistamista 16 000 sotilaaseen, minkä toivotaan estävän sen, että maa ei ajaudu uudelleen Talibanin hallintaan. Suomi on valmistautunut lisäämään operaatioon osallistumistaan 20 sotilaalla.

Arvoisa puhemies! Naisten asema Afganistanissa on huono. Vaikka Talibanin valtakauden päättymisen tarkoitti naisten aseman parantumista, on ennen kaikkea maaseudun naisten asema edelleen heikko. Monin paikoin naisten toimintaa rajoittavat vanhoilliset, islamilaiseen oikeusjärjestelmään nojaavat säännöt. Lähes puolet naisista naitetaan alle 18-vuotiaana, joka kymmenes alle 15-vuotiaana. Naisiin kohdistuvan perheväkivallan tiedetään olevan hyvin yleistä. Vain 19 prosenttia naisista osaa lukea, maaseudulla paikoitellen alle 10 prosenttia väestöstä osaa lukea. Unicefin arvioiden mukaan neljä kymmenestä afganistanilaislapsesta ei saa ollenkaan koulutusta.

Sinisten eduskuntaryhmä pitää naisten koulutusta yhtenä tärkeimmistä keinoista Afganistanin tulevaisuuden kannalta. Väestökyselyn mukaan afganistanilaiset naiset kokevat lukutaidottomuuden ja koulutuksen puutteen pahimmaksi ongelmakseen. Suurin osa Suomen kehitysavusta kohdistetaan tasa-arvotyöhön, jossa painotetaan opetussektorin vahvistamista, tyttöjen koulunkäynnin turvaamista ja naisten lukutaidon edistämistä. Näissä on saavutettu lupaavaa edistystä.

Arvoisa puhemies! Suomi on ollut rauhanturvaoperaatioiden pikkujättiläinen. Se on määrätietoisella työllä yltänyt hyviin tuloksiin ja saanut ansaitusti kansainvälistä arvostusta. Suomi rakentaa rauhaa, edistää lukutaitoa ja vähentää äitikuolleisuutta.

Miten Afganistanin tilanne heijastuu Suomeen, ja miksi Suomen kannattaa sijoittaa kriisinhallintaoperaation laajentuessa yhteensä noin 46 miljoonaa euroa vuodessa Afganistanin vakauttamiseen? Viime vuonna Afganistanista saapui Suomeen reilut 400 turvapaikanhakijaa. Maastamuuttoa ehkäistään ja alueellista vakautta edistetään parhaiten rauhaan tähtäävillä ponnistuksilla.

Suomi ylläpitää kansainvälisiä suhteitaan osallistumalla yhteiseen kriisinhallintaoperaatioon. Sininen eduskuntaryhmä antaa tukensa Suomen osallistumiselle ja operaation kasvattamiselle.

16.13 Mika Raatikainen ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Afganistan on ollut kauan epävakaa tilanteessa monella tavoin ja on edelleen. Suurimpia ongelmia ovat epävarma poliittinen tilanne ja maassa ja sen lähialueilla olevat yli 20 terroristiryhmää. Jos vakaus huononee, terrorismi vahvistuu ja hallitsematon maastamuutto kasvaa. Turvattomuutta lisäävät myös järjestäytynyt rikollisuus ja kidnappausten kasvu.

Resolute Support -operaatio on auttanut Afganistanin viranomaisia vahvistamaan alueellista vakautta ja torjumaan terrorismia. Tärkeimpiä tehtäviä ovat muun muassa Afganistanin turvallisuusjoukkojen johtamisen laadun parantaminen, korruption vähentäminen, mihin kannattaa aina kiinnittää huomiota, ja poliisivoimien siirtäminen taistelutoiminnasta varsinaisiin poliisitehtäviin. Kansainvälinen tuki onkin tuottanut tuloksia: turvallisuusjoukot ovat kyenneet estämään kapinallisia valtaamasta merkittäviä asutuskeskuksia. Tässä yhteydessä on myös hyvä muistaa, että terroristijärjestöt ovat myös rikollisjärjestöjä, jotka saavat varoja salakuljetuksesta, huumetuotannosta ja Talebanin kohdalla myös kai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

vostuotannosta. Afganistanissa on uutena ongelmana Isisin haaran ISKP:n vahvistuminen ja sen iskut šiiamuslimeita vastaan ja muihin uskonnollisiin kohteisiin.

Arvoisa puhemies! Afganistanin ihmisoikeustilanne on YK:n mukaan parantunut tietyillä alueilla 15 vuoden aikana. Kuitenkin naisiin ja lapsiin kohdistuva väkivalta, hyväksikäyttö ja lapsiavioliitot ovat edelleen vakavia ongelmia.

Afganistanissa on laaja huumetuotanto. Arvioiden mukaan maa tuottaa noin 80 prosenttia maailman raakaoppiumista. Suurin osa tuotosta päätyy laittoman aseellisen toiminnan rahoittamiseen. Suomi on ollut mukana huumeiden vastaisessa toiminnassa tukemalla vaihtoehtoisten elinkeinojen luomista viljelijöille ja lisäämässä viranomaisten kapasiteettia.

Suomen Afganistan-politiikka on ollut varsin järkipäätä, koska siinä yhdistyvät poliittinen vaikuttaminen, kansainväliset suhteet, kehitysyhteistyö ja sekä sotilaallinen että siivikkriisinhallinta.

Afganistanista tuli Suomeen 5 214 turvapaikanhakijaa vuonna 2015. Perussuomalaiset katsovat, että erityisesti palautuksia koskeva yhteistyö on tärkeä osa Suomen Afganistan-politiikkaa. Tavoitteena tulee olla edelleen paluu ja yhteistyötä tehostavat järjestelyt kielteisen päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden osalta.

Hallitus asetti vuonna 2015 turvapaikkapoliittisessa toimenpideohjelmassa, silloin kun perussuomalaiset olivat vielä sitä laatimassa — jos joku muistaa — yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi palautussopimuksen solmimisen sekä tehokkaat palautukset Afganistaniin. Sopimus on tehty, ja hyvä näin. Laittomasti maassa olevat ja kielteisen päätöksen saaneet sekä rikoksiin syyllistyneet tulee saada palautettua kotimaahansa tehokkaasti kehittämällä yhteistyötä Suomen ja Afganistanin viranomaisten välillä entistä toimivammaksi.

Maahanmuuttovirasto päivitti Afganistanin turvallisuustilannetta joulukuussa 2017, jolloin todettiin, ettei maa ole sotatilassa kokonaisuudessaan eivätkä maan yleiset olosuhteet ole peruste myöntää kansainvälistä suojelua. Tässä voisin muistuttaa, että Kabul taitaa olla yksi maailman nopeiten kasvavista kaupungeista tällä hetkellä. Perussuomalaiset vaativat, että toteutetaan myös täysimääräisesti mahdollisuus palauttaa henkilö kotimaansa toiseen, rauhalliseen osaan, mikäli se osa, josta turvapaikanhakija on tullut, ei ole katsottavissa turvalliseksi.

Etniset jakolinjat jakavat Afganistania poliittisesti. Valtaosa väestöstä on paštuja, mutta merkittäviä väestönosia ovat myös tadžikit, hazarat ja uzbekit. Paikallisilla ja alueellisilla voimahahmoilla on paljon valtaa. Myös hallitus on jakautunut eri etnisten ryhmien edustajien mukaan, ja sen sisäiset ristiriidat ovat suuria. Tässä taas yksi esimerkki siitä, ettei niin sanottu monikulttuurisuus aina ihan näytä toimivan. Joskus tulevaisuudessa voisikin olla ehkä syytä pohtia entistä autonomisempien alueiden kehittämistä Afganistaniin. Jos ei nyt 1800-luvulta ole saatu mitään aikaiseksi, niin voitaisiin ehkä miettiä, kannattaisiko muuttaa koko kuvio.

Perussuomalaiset pitävät tärkeänä osallistumista nyt kaavaillulla tavalla tähän Resolute Support -kriisinhallintaoperaatioon. Tavoitteena tulee olla turvallisuusvastuun siirtäminen Afganistanin omille turvallisuusjoukoille, armeijalle ja poliisille, siten että ne pystyvät lopulta pitämään maan turvallisuustilanteen vakaana itsenäisesti ja uskottavasti hyvän hallinnon periaatteita noudattaen. Resolute Support -operaatiosuunnitelmassa korostuu terrorismin estäminen, ja se on aina kannatettavaa. Operaatioon osallistuvat maat ovat tulleet johtopäätökseen, että RS-operaatiota on jatkettava, jotta päästään kestävämpään turvallisuustilanteeseen. Olemme samaa mieltä. Suomen Resolute Support -operaation painopiste

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

on neuvonantajatoiminnassa. Perussuomalaiset kannattavat osallistumisvahvuuden nostamista 40:stä 60 sotilaaseen. Se mahdollistaa tarkoituksenmukaisten joukkokokonaisuuksien muodostamisen sekä suomalaisen joukon johtamisen, omasuojan, huollon, hallinnan ja kansallisen tuen järjestämisen olosuhteiden edellyttämällä tavalla. Suomen pitää pysyä muiden demokraattisten maiden mukana Afganistanissa, sillä asiassa puhevalta on niillä, jotka ovat mukana. — Kiitoksia.

16.19 Krista Mikkonen vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on tukenut Afganistanin vakauttamista ja jälleenrakentamista vuodesta 2002 lähtien osana kansainvälistä yhteisöä. Olemme osallistuneet työhön niin sotilaallisen ja siviilikriisinhallinnan, kehitysyhteistyön kuin humanitaarisen avun keinoin.

Huomattavista ponnisteluista huolimatta Afganistan on edelleen yksi maailman köyhimmistä maista ja hyvin hauras valtio. Turvallisuusvastuu on nyt saatu siirrettyä Afganistanin omille turvallisuusviranomaisille, mutta turvallisuustilanne ei ole kohentunut toivottulla tavalla, päinvastoin.

Kestävän rauhan ja vakauden saavuttamiseksi kansainvälistä tukea tarvitaan edelleen. Vihreä eduskuntaryhmä katsookin, että Resolute Support -kriisinhallintaoperaation jatkaminen on perusteltua, ja tuemme Suomen osallistumisen lisäämistä.

Arvoisa puhemies! Sodat eivät lopu sotimalla, eikä pysyvää rauhaa saavuteta ase-in. Ainoa tapa on rauhanneuvottelut. Afganistanissa tämä edellyttää, että neuvottelupöytiin ote-taan mukaan kaikki asianosaiset, niin heimoneuvostot, talebanien johtohahmot, naisten verkostot, nuoret kuin kansainvälinen yhteisö. Myös terroristien kanssa on pystyttävä neu-vottelemaan. Afganistanin presidentti Ashraf Ghani on ollut halukas rakentamaan keskus-teluyhteyttä. Sen tukeminen on Suomen ja koko kansainvälisen yhteisön keskeinen tehtä-vä.

Arvoisa puhemies! Vaikka tilanne Afganistanissa on edelleen erittäin vaikea, ei Suo-men siellä tekemä vuosien työ naisten ja tyttöjen aseman parantamiseksi sekä ihmisoikeuk-sien ja oikeusvaltioperustaisuuden edistämiseksi ole mennyt hukkaan: Imeväiskuolleisuus on vähentynyt, seksuaali- ja lisääntymisterveyden palvelut tavoittavat entistä useamman naisen, ja koulun aloittavien tyttöjen osuus on noussut 40 prosenttiin. Sananvapaustilanne on parantunut ja mediakenttä laajentunut. Yli puoli miljoonaa ihmistä on saanut ihmisoi-keuskoulutusta. Mutta työ on kesken. Lisäksi esimerkiksi naisiin kohdistuva väkivalta ja lapsiavioliitot ovat edelleen vakavia ongelmia. Vankien kidutus on systemaattista ja jatku-vaa.

Arvoisa puhemies! Sotilaallisen kriisinhallinnan rinnalla siviilikriisinhallinnan, poliitti-sen vaikuttamisen, humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön tulisi muodostaa kokonai-suus. Tämä vaatii entistä parempaa vuoropuhelua samalla alueella toimivien eri tahojen kanssa, jotta yhteiset ponnistelut rauhan, vakauden ja kehityksen eteen toteutuvat.

Kriisinhallintaoperaatioihin ja sen rinnalla tehtävään kokonaisvaltaiseen kriisinhallinta-työhön on pystyttävä sitoutumaan vuosiksi eteenpäin. Tämän tulee näkyä myös resursssei-sa. Valitettavasti Sipilän hallitus leikkasi kehitysyhteistyörahojen lisäksi myös kriisinhallinnasta. Hallitusohjelmaan kirjattiin kriisinhallinnan radikaali vähentäminen. Onneksi hallitusohjelma ei ole toteutunut, vaan eduskunta on hyväksynyt operaatiot erillisrahoituk-sella yksi kerrallaan, ja osallistuminen on saatu pidettyä viime kauden tasolla.

Kriisinhallinta on pitkäjänteistä työtä. Luottamuksen ja kestävän rauhan rakentaminen vie aikaa. Siinä ei voi poukkoilla eestaas. Puolustusministeri Niinistön viimeaikaiset heitot

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

kriisinhallinnan leikkaamisesta olivat vastuuttomia. Vihreät katsovat, että turvataksemme pitkäjänteisyyden tarvitsemme Suomelle parlamentaarisesti valmistellun kriisinhallintastrategian. Siinä tulee määritellä toiminnan tavoitteet, painopisteet ja riittävät resurssit yli vaalikauden.

Arvoisa puhemies! Vaikka Suomi ei enää ole samanlainen kriisinhallinnan suurmaa kuin aikoinaan, olemme arvostettu toimija maailmalla. Sotilas- ja siviilikriisinhallintatehtävissä palvelevat sotilaat, reserviläiset, viranomaiset ja vapaaehtoiset ovat ammattitaitoisia ja osaavia. Suuri kiitos heille.

Naiset, rauha ja turvallisuus -päättölauselman edistäminen näkyy vahvasti sekä toiminnassamme kohdemaissa että myös yhä useamman suomalaisen naisen osallistumisena kriisinhallintatehtäviin. Näistä vahvuuksista on pidettävä kiinni.

Arvoisa puhemies! Kriisinhallintaan osallistuminen lisää kansallisen puolustuksen suorituskykyä. Kriisinhallinta on tehokas keino tukea konfliktialueiden asukkaita paikan päällä. Sillä ennaltaehkäistään ongelmia ja puututaan pakolaisuuden juurisyihin. Silti kriisinhallinnan merkitys on ennen kaikkea siinä, että Suomi kantaa kansainvälisen vastuunsa.

16.23 Markus Mustajärvi vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Afganistanissa Iso-Britannia, Neuvostoliitto ja Yhdysvallat/Nato ovat kukin vuorollaan yrittäneet sotilaallisella voimalla ratkaista sellaisia ongelmia, joihin ei ole sotilaallista ratkaisua. Neuvostoliitto yritti viedä aseilla ateismia ja kommunismia, Yhdysvallat vapautta ja demokratiaa — kumpikin hanke epäonnistui yhtä surkeasti. Afganistan on tämän päivän Vietnam.

Suomi on käytännössä sodan osapuoli Afganistanissa. Kun ISAF-operaatio muutettiin Resolute Support -operaatioksi, annettiin kuva, että Afganistanin turvallisuusjoukkojen kyky johtaa ja toteuttaa operaatioita eri puolilla maata on vahvistunut. Tällä hetkellä kapinallisten hallussa on kuitenkin suurempi alue kuin ISAF-operaation alkaessa.

Obaman aikana ei onnistuttu saamaan sotilaallista ratkaisua edes 100 000 sotilaalla. Kuinka se nyt onnistuisi murto-osalla tuosta määrästä? Presidentti Trumpin pyyntö liittolaismailleen lisätä joukkoja Afganistanissa ei kerro uudesta strategiasta vaan vanhasta. Hämmästyttävän nopeasti muun muassa ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Vanhanen vastasi, että Suomenkin tulee lisätä joukkoja, jos pyyntö Yhdysvalloista lähtee.

Suomen tulee päinvastoin hallitusti irtaantua Nato-johtoisesta sotilaallisesta operaatios- ta ja vetää joukkonsa pois. [Ilkka Kanerva: Vaikka se olisi YK:n mandatoima?] Se oli myös Suomen linja aiemmin mutta ei enää. Ei voi olla niin, että Suomi seuraa Yhdysvaltain presidentin mielenliikkeitä täysin kritiikittä. Maa, joka ei itse osallistu sotatoimiin, voi parhaiten edistää poliittisen dialogin käynnistymistä ja rauhanprosessia. Suomalaisten sotilaitten määrän nostamista 40:stä 60:een ei voida perustella kansallisen suorituskyvyn kehittämällä, vaan se on poliittinen viesti operaation johtomaalle.

Nyt Afganistanissa on nähty pieni valonpilkahdus, kun hallituksen joukkojen ja Talibanin välille on solmittu muutaman päivän tulitauko. Tulitauko ei koske Isisiä tai al-Qaidaa eikä myöskään Talibanin puolesta Nato-joukkoja.

Arvoisa puhemies! Suomi on maksanut Afganistanin operaatioista yli 800 miljoonaa euroa sotilaallisen ja siviilikriisinhallinnan kautta, ja piikki on edelleen auki. Voi kysyä, olisiko valtavan rahasumman voinut käyttää paljon tehokkaammin. Sitä voisi pohtia myös puolustusministeri Niinistö säästökohteita etsiessään. Jos Yhdysvaltain vuosittain maksuma kymmenien miljardien eurojen summa ei riitä, niin kuinka sitten Suomen panostus?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

Afganistanin tie rauhaan on pitkä ja kivinen. Ulkomaisena vientituotteena rauhaa ei maahan voi jalkauttaa. Kehityksen pitää lähteä yhteiskunnan sisältä. Välttämätön perusta yhteiskunnan vakauttamiseksi on lukutaidon lisääminen, koulutus- ja sivistystason nostaminen sekä tasa-arvon edistäminen. Suomella olisi kehitysyhteistyössä ja siviilikriisinhalinnassa enemmänkin annettavaa, kuten myös miinanraivauksessa.

Niin kauan kuin afgaaninuori liittyy muutamasta dollarista aseelliseen kapinallisryhmään, niin kauan kuin naisista osaa lukea vain viidesosa tai niin kauan kuin maan tärkein vientituote on raakaoopiumi, toivoo paremmasta ei ole.

Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunta oli omassa yleisarviossaan toukokuussa paljon kriittisempi Afganistanin tilanteen suhteen kuin valtioneuvosto silloisessa selvityksessään. Myös valiokunnan kuulemat asiantuntijat esittivät pessimistisempiä näkemyksiä. Ulkoasiainvaliokunta vaati myös sitä, että eduskunnalle annetaan mahdollisimman oikea ja realistinen kuva. Se onkin tarpeen, jotta Suomi asemoi itsensä oikein ja irtaantuu sellaisista toimista, jotka eivät ole edistäneet kuudentoista vuoden aikana päätavoitetta eli rauhaa ja vakautta.

Kun Afganistanin väestöstä 10 prosenttia on humanitäärisen avun tarpeessa, olisi se pitänyt huomioida selonteossa. Se osoittaa, ettei terrorismin juurisyihin, esimerkiksi äärimmäiseen köyhyyteen, ole kyetty puuttumaan.

16.29 Thomas Blomqvist r (ryhmäpuheenvuoro): Ärade fru talman, arvoisa puhemies! Maailmanpankki arvioi, että vuosittain jopa 15 miljoonaa alle 18-vuotiaasta lasta maailmassa pakotetaan naimisiin. Lapsiavioliitot ovat edelleen vahva perinne myös Afganistanissa. Tämä on yksi suurimmista esteistä, joka vaikeuttaa myönteisen yhteiskuntakehityksen aikaansaamista. Unicefin mukaan melkein puolet naisista Afganistanissa menee naimisiin alle 18-vuotiaana ja useampi kuin joka kymmenes on alle 15-vuotias. Myös pojat ovat vaarassa tulla pakotetuiksi avioliittoon alaikäisinä. Avioliittoon pakotetut tytöt keskeyttävät usein koulunkäyntinsä, mikä heikentää heidän työllistymismahdollisuuksiaan. Lisäksi aikaisten raskauksien aiheuttamat äitiyskuolleisuusluvut ovat maailman synkimmät juuri Afganistanissa.

Afganistan on tosiaan Suomen suurin kahdenvälinen kehitysyhteistyökumppani. Ruotsalainen eduskuntaryhmä pitää koulutussektorin panostuksia tyttöjen koulunkäynnin turvaamiseksi ja naisten lukutaidon parantamiseksi erityisen tärkeinä toimina. Hallituksen avunantopanostusten painopiste on siis oikeassa paikassa. Samanaikaisesti on kuitenkin todettava, että vaalikauden alussa tehdyt rajut leikkaukset ovat heikentäneet Suomen kehitysyhteistyöpolitiikkaa tavalla, jota ei voi puolustaa.

Ärade talman! Statsrådets redogörelse om Afghanistan kan delas upp i två delar. Dels handlar den om utvecklingssamarbetet och dels om Finlands deltagande i krishanteringsinsatsen Rolute Support. Även om utvecklingen är långsam och statistiken dyster i Afghanistan är det skäl — precis som redogörelsen gör — att också peka på de framsteg som trots allt har gjorts. Även om problemen är stora så har kvinnornas och barnens ställning ändå förbättrats under de senaste åren. Spädbarnsdödligheten har minskat och, enligt undervisningsministeriet, är redan cirka 40 procent av barnen som börjar i skolan flickor — och då ska vi komma ihåg att i början av 2000-talet kunde flickorna i Afghanistan inte gå i skola överhuvudtaget.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

Den andra centrala punkten i statsrådets redogörelse är förslaget om ett ökat finländskt deltagande i Natos militära krishanteringsinsats Resolute Support. Finland har hittills deltagit med en liten grupp på 30—40 soldater, för tillfället 30, i den internationella säkerhetsstyrkan. Resolute Support-insatsen har haft som målsättning att ge över ansvaret till Afghanstans egna säkerhetsstyrkor, men på grund av det försämrade säkerhetsläget behövs RS-insatsen för att förhindra terroristaktioner och för att skydda den lokala befolkningen. Också för Resolute Supports del kan vi konstatera att utvecklingen högst antagligen skulle ha varit sämre utan den här insatsen. Därför behöver den nu få en fortsättning.

Arvoisa puhemies! RS-operaatiossa eli Resolute Support -operaatiossa on puute joukoista, ja Naton pääsihteeri Stoltenberg on kirjeessään pyytänyt myös Suomea harkitsemaan panoksensa vahvistamista Afganistanissa. Ruotsalainen eduskuntaryhmä katsoo, että 1. kesäkuuta tehtyä UTVAn päätöstä Suomen joukkovahvuuden nostamisesta 60 sotilaaseen voidaan puoltaa. Suomen pitää myös tällä tavoin osoittaa tahtonsa edesauttaa rauhan saamista Afganistaniin.

Tie rauhaan voi tuntua pitkältä ja vaikealta, mutta myös myönteisiä merkkejä on, muun muassa se, että talibanit ovat viime päivien aikana osoittaneet tahtoa ainakin väliaikaiseen aselepoon. Suomen kasvattaessa läsnäoloaan Afganistanissa turvallisuuskäsitteitä on painotettava. Teemme tämän päätöksen tietoisina siitä, että hanke ei ole riskitön. Tulee olla itsestäänselvyys, että Afganistanin operaatioon osallistuvien turvallisuuden pitää olla huijussaan.

Finlands linje bör vara den att vi axlar vårt internationella ansvar, och att vi satsar på deras trygghet som deltar i operationerna. Deras säkerhet är på vårt ansvar. Svenska riksdagsgruppen anser att Finland ska fortsätta satsa på bistånd till Afghanistan och statsrådets redogörelse ger intrycket att satsningarna på den civila och den militära sidan är i balans.

Meillä Suomessa on osaamista, jolla voimme edesauttaa turvallisuuden lisäämistä tässä syvästi haavoitetussa maassa. Haluan kuitenkin lopuksi painottaa, että on välttämätöntä, että saavutetaan poliittinen ratkaisu Afganistaniin. Vain siten voidaan saada aikaan kestävä rauha ja parempi, vakaampi yhteiskunta.

16.34 Antero Laukkanen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on kuultu aivan erinomaisia ryhmäpuheenvuoroja. Erityisesti edustaja Mustajärven pohdiskeleva ja kyselevä puheenvuoro oli minusta mielenkiintoinen.

Afganistan on edelleen hauras valtio ja tarvitsee kansainvälisen yhteisön tukea. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä jakaa tämän selonteossa esiin tulevan näkemyksen. Afganistanin vakavasta tilanteesta todisteena ovat myös Suomeen viime vuosina tulleet afganistanilaiset turvapaikanhakijat. Rauhan ja vakauden aikaansaaminen on meidän ja varsinkin maassa asuvien ja sieltä pakolaisiksi lähteneiden ihmisten kannalta äärimmäisen tärkeää. Tästä syystä eduskuntaryhmämme antaa tukensa Suomen linjalle tukea maata taloudellisesti ja jatkaa osallistumista kansainväliseen kriisinhallintaoperaatioon.

Vaikka ryhmämme antaa täyden tukensa kansainväliselle tuelle, kannamme huolta edistymisen hitaudesta. Afganistan on edelleen poliittisesti erittäin jakautunut. Todellisen kestävän rauhan aikaansaaminen vaikuttaa todella kaukaiselta. Poliittisia jännitteitä lisää laajamittainen korruptio, kuten selonteossa hyvin tuodaan esille. Kansainvälisen yhteisön tu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

lee pyrkiä entistä vahvemmin vaikuttamaan korruption vastaiseen toimintaan. Annetun avun tulee löytää perille ja tavoittaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevat afgaanit.

Arvoisa puhemies! Demokratiaa, taloudellista vakautta ja toimivaa kansalaisyhteiskuntaa ei voida luoda keskellä sotaa ja terrori-iskuja. Kuten selonteossa todetaan, levottomuudet ovat viime vuosina lisääntyneet kansainvälisen ISAF-operaation päättyttyä. Turvallisuusvastuun siirto Afganistanin omille turvallisuusviranomaisille ei ole siis kaikin osin ollut onnistunut ratkaisu. Olisiko pitänyt toimia toisin? Tämä on kysymys, mikä varmasti askarruttaa monia tahoja. Se on ainakin selvää, että Afganistanin hallitus ja turvallisuusviranomaiset tarvitsevat kansainvälistä tukea vielä pitkään maan vakauttamiseksi.

Afganistanin oikeusvaltion ja poliisivoimien tukemiseen tulee jatkossakin panostaa. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä pitää hyvänä Suomen linjaa Afganistanin poliisisektorin tukemisen jatkamisessa ja kannattaa asiantuntijoiden lähettämistä tukemaan tätä arvokasta työtä. Afganistan on Suomen suurin kahdenvälinen kehitysyhteistyökumppani tällä hetkellä. Pidämme tärkeänä, että naisten ja lasten aseman ja oikeuksien edistäminen on tässä yhteistyössä keskiössä. Panostamalla naisten koulutukseen ja oikeuksiin voidaan luoda pohjaa kestäväälle tulevaisuudelle. Samoin tuemme panostamista ihmisoikeuskysymyksiin.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä pitää hyvänä hallituksen linjaa kahdenvälisen palautussopimusten solmimiseksi sekä turvallisten ja tehokkaiden palautuskäytäntöjen aikaansaamiseksi. Tarvitsemme toimivan järjestelmän niiden turvapaikanhakijoiden palauttamiseksi, jotka saavat kielteisen turvapaikkapäätöksen. Haluamme kuitenkin muistuttaa hallitusta siitä, että jokaiselle turvapaikanhakijalle on taattava oikeudenmukainen ja yksilöllinen käsittely. Hallituksen kiristyneet toimet turvapaikanhakuprosessissa ovat heikentäneet hakijoiden oikeusturvaa, mihin myös oikeusoppineet ovat kiinnittäneet huomiota. Turvapaikanhakuprosessissa tulee huomioida myös henkilön uskonnollinen vakaumus ja siitä johtuvat uhkatekijät turvapaikanhakijalle. Kristityksi kääntyminen voi merkitä monelle afgaanille lähes suoraa kuolemantuomiota, mikäli hänet palautetaan kotimaahan.

Arvoisa puhemies! Suomi on osallistunut jo pitkään eri kriisinhallintaoperaatioihin Afganistanissa. Suomalaisten panosta on arvostettu, ja samalla osallistuminen on lisännyt Puolustusvoimien osaamista vaativissa toimintaolosuhteissa, ja pidämmekin tärkeänä, että Suomi on mukana tukemassa Afganistanin turvallisuusviranomaisia neuvonantajana ja suunnannäyttäjänä. Tämä on tärkeää työtä maan vakauttamiseksi ja kehittämiseksi. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä antaa tukensa Suomen osallistumisen jatkamiselle Resolute Support -operaatiossa. Kannatamme myös vahvuuden nostamista 60 sotilaaseen.

Arvoisa puhemies! Afganistanin vakauttamiseen tarvitaan laajaa, kokonaisvaltaista näkemystä, tarvitaan lehmän hermoja, tarvitaan kykyä ja halua aloittaa uudestaan ja uudestaan.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt ryhmäpuheenvuorokierroksen jälkeen annan 3 minuutin mittaiset vastauspuheenvuorot ministereille.

16.39 Ulkoministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos näistä ryhmäpuheenvuoroista, ne oli hyvin valmisteltu, niihin oli perehdytty. Se on iloinen asia, että kun vakavista asioista puhutaan eduskunnassa ja ollaan lähettämässä meidän henkilöitämme, miehiä ja naisia, näihin vakaviin ja vaativiin tehtäviin, se tehdään asianmukaisesti perustellen ja perehtyen asiaan. Siitä kiitos kaikille ryhmille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

Sotilaallista ratkaisua tähän tilanteeseen ei ole, sen me tiedämme. Presidentti Ghani on nyt helmikuussa tehnyt neuvottelualoitteen Talibanin suuntaan, ja ensimmäiset tulitaukoesitykset ja tulitauot ovat ehkä ratkaisu eteenpäin.

Muistan hyvin, kun edustaja Heinäluoma oli puhemiehenä ja kävimme siellä vuonna 2012. Silloin pystyttiin vielä asumaan hotellissa, nykyisin ei pystytä. Kävin siellä uudelleen ollessani ministerinä, ja tilanne ei kyllä parantunut ole. Mutta kuinka huono se olisi ilman läsnäoloa siellä?

Täytyy muistaa, että Talibanilla on hallussaan lähes 40 prosenttia Afganistanin maa-alueista ja sunnimuslimeihin lukeutuvia paštuja edustavan Talibanin tavoite on hallita Afganistania islamilaisen lain, šarian mukaisesti. Keskusjohdon ja niin kutsuttujen ministereiden lisäksi Taliban on järjestäytynyt kuvernöörien johtamiin provinsseihin ja alueellisten sotapäälliköiden johtamiin ryhmiin. Tämä hallintajärjestelmä on sirpaleinen, mutta se ei ole heikentänyt Talibanin taisteluvoimaa.

Tämän lisäksi Afganistanissa toimii yli 20 kansainvälistä terroristiryhmää, jotka pyrkivät hyödyntämään tätä haurasta turvallisuustilannetta ja epävakautta. Kysymyksessä on myös naapureiden toiminta, Pakistanin rooli on kaksijakoinen. On perusteltua epäilyä siitä, että he auttavat tai muonittavat ja mahdollistavat myös Talibanin toiminnan. On hyvä muistaa myös, että eräs kuuluisa terroristi Osama bin Laden kohtasi kohtalonsa nimenomaan Pakistanissa sitä ennen pakoiltuaan käsitykseni mukaan Afganistanissa.

Helppoa ei tule olemaan, mutta tämä on juuri sitä monenkeskistä kansainvälistä sääntöperusteista yhteistyötä, jota tässä tarvitaan. Toinen tapaus on kerätä kampeensa ja pötkiä pakoon. Muuten hyvä edustaja Mustajärven puheenvuoro, mutta johtopäätös oli teillä mielestäni vastuuton. [Markus Mustajärvi: Täysin johdonmukainen!]

16.43 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos minunkin puolestani hyvistä ryhmäpuheenvuoroista ja tuesta hallituksen linjalle. Kritiikkiäkin tuli, niin kuin demokratiassa kuuluukin, ja tällä kertaa vasemmalta.

Siinä olen samaa mieltä vasemmistoliiton eduskuntaryhmän kanssa, että Resolute Support -operaatiossa jatkamista ei kannata liikaa perustella kansallisen puolustuksen kehittämisellä. Kyllä kutakuinkin kaikki sotilaalliset opit on jo Afganistanin operaatiosta haettu, saatu ja viety — monta myös käytäntöön, esimerkiksi jopa kenttälääkinnän koulutukseen varusmieskoulutuksessa. Ja hyvä niin.

RS-operaatiossa on siis kyse Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, ja epäilemättä kehittäisimme Suomen kansallista puolustusta varmasti tehokkaammin laittamalla nämä samat rahat vaikka reserviläisten kertausharjoituksiin, en sitä kiistä ollenkaan, kuin osallistumalla RS-operaatioon. Mutta niin kuin sanoin, tämä on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ja siihen kuuluu kriisinhallinnan lisäksi Afganistanin osalta myös kehitysyhteistyö ja poliittinen vaikuttaminen.

Mitä tulee kriisinhallintaoperaatioiden karsimiseen, niin niitä on tällä vaalikaudella, edustaja Mustajärvi, tehty hallitusohjelman mukaisesti. Niin sanotuista sirpaleoperaatioista ollaan karsittu jo nyt esimerkiksi UNMOGIP, UNDOF ja Althea. Me olemme hallitusohjelman mukaisesti keskittäneet osallistumistamme vaikuttavampiin ja isompiin operaatioihin, kuten nyt tähän RS:ään ja Irakin OIR-operaatioon ja suurimpana Libanonin UNIFIL-operaatioon, jossa olemme jo neljättä vuosikymmentä ja tällä hetkellä 340 sotilaalla. Eli Suomi jatkaa edelleen aktiivista osallistumistaan kansainväliseen kriisinhallintaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Avaan debattikeskustelun. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. Myönnän aluksi 2 minuutin mittaisia puheenvuoroja.

16.45 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin hyvät uutiset: Muistan vaiheen, jolloin Kabulin stadionilla tehtiin joukkomurhia. Pojat pelasivat uhrien pääkalloilla jalkapalloa.

Huonot uutiset ovat tietysti siinä, että tänään korruptio, edelleen köyhyys, väkivalta, ihmisoikeusloukkaukset, huumeet ja niin edelleen ja niin edelleen jellaavat Afganistanissa, ja kaikkeen on sekaantunut, niin kuin täällä todettiin, ydinasevaltio Pakistan monella eri tavalla.

Kaikkein suurin virhe, arvoisa puhemies, olisi nyt se, että annettaisiin talibaneille periksi ja vetäydyttäisiin noilta alueilta. Me tarvitsemme monella tapaa tukitoimia. Me tarvitsemme luonnollisesti alueellista poliittista ratkaisua. Se, mikä tässä on jäänyt vähemmälle huomiolle, on se, että taustalla on kuitenkin YK:n ratkaisema mandaatin antaminen Natolle, joka tekee vain sille määrättyä tehtävää. On turha ottaa Natoa ikään kuin syylliseksi siihen, mitä Afganistanissa on tapahtunut tai ei ole tapahtunut. Sen sijaan kysyn: samalla kun on tärkeää, että kannetaan kansainvälisen yhteisön nimissä vastuuta, niin eikö olisi mahdollista, että tämän YK:n mandatoiman Nato-operaation ohella myös Euroopan unioni, josta äskeisessä päiväjärjestyksen kohdassa puhuttiin laajasti ja sen tarpeesta ottaa lisäantuvaa vastuuta roolissaan kansainvälisenä toimijana, tekisi jotakin siviilikriisinhallinnan puolella, niin että tilannetta kyettäisiin vakiinnuttamaan Afganistanissa.

16.47 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty ansiokasta keskustelua Afganistanin tilanteesta, ja keskusta omassa ryhmäpuheenvuorossaan halusi erityisesti korostaa tätä poliittisen ratkaisun löytämisen välttämättömyyttä ja tulevaisuuden tiekarttaa, jolla Afganistanin operaatio pystytään mielestämme — ja ainoastaan niin — ratkaisemaan. Sotilaallinen ratkaisu, lopullinen ratkaisu, ei ole Afganistanissakaan mahdollista. Tiekartta täytyy siis löytyä.

Mutta itsekkin haluaisin nostaa vielä kysymyksen: mikä on aidosti YK:n rooli tässä operaatiossa, onko YK tehnyt kaikkensa, ja niin kuin tuossa edellisessä puheenvuorossa, onko EU:lla tällaisia resursseja ja kykyjä ja taitoja ratkaista tällaisia kansainvälisiä operaatioita?

Afganistanin tilanteesta olen todellakin huolissani. Siellä on naisten ja lasten tilanne toki parantunut, mutta edelleen työtä sen eteen täytyy tehdä, että lapset pääsisivät kouluun, ja naisten tasa-arvokysymyksissä erityisesti. Täällä on noussut myös esiin huumekauppa, millä Afganistanissa rahoitetaan merkittäviä toimia. Pitäisikö meidän eurooppalaisten katsoa myös itseämme peiliin, sillä kun me ostamme niitä huumeita, niin olemmeko me tällä lailla edistämässä Afganistanin huonoa kehitystä? Mielessäni haluaisin myös näihin kysymyksiin kenties vastauksen.

Mutta erityisesti tästä tiekartasta kysyn asianomaiselta ministeriltä: onko tällaista tiekarttaa, ja onko se käytännössä mahdollista tehdä?

16.49 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! ”Suomalais-sotilas kuoli Afganistanissa” — otsikko 15. helmikuuta 2011. Yliluutnantti Jukka Kansonen menetti henkensä panssarimiinassa, tienvarsipommissa. Pekka Jylhä oli samassa vau-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

nussa, ja hän loukkaantui vakavasti, sai loppuelämänsä vauriot ISAF-kriisinhallintaoperaatioissa.

Afganistanin ja Kabulin turvallisuustilanne on edelleen heikko, niin kuin ministerit omissa puheenvuoroissaan läpi kävivät, ja olemme lukuisia kertoja pitäneet tätä asiaa esillä myös puolustusvaliokunnassa. Silloin kun nykyinen puolustusministeri Niinistö oli valiokunnan puheenjohtaja, nostimme esille muun muassa tämän Pekka Jylhän tapauksen ja huolen siitä, miten Valtiokonttori ei asiaa hoitanut. Kruunu kyllä lähetti poikiaan mutta ei kantanut pojistaan loppuun asti huolta. Teidän aikananne, ministeri Niinistö, asia on korjaantunut ja paremmassa tilanteessa ja meillä on kriisinhallintaveteraaniohjelma, jossa huolehdimme näistä miehistä ja naisista, jotka tehtäviin lähtevät, mutta kysyisin teiltä: millä tavalla tämä ohjelma on nyt toiminut, minkälainen on vakuutusturva, ja käydäänkö edelleen tätä keskustelua? Myös omasuojasta olisi mielenkiintoista kuulla tämänkin operaation kohdalta.

Lopuksi, arvoisa puhemies: pidän tärkeänä sitä, että me mietimme tarkasti, missä operaatioissa olemme mukana ja kuinka moneen operaatioon osallistumme vai etsimmekö nimenomaan sellaisia operaatioita, missä pystymme olemaan entistä vaikuttavampia.

16.51 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiasia on, että tulokset tähänastisesta Afganistanissa läsnäolosta eivät ole ollenkaan sellaisia kuin mitä 15 vuotta sitten ajateltiin. Tämä operaatio on pitkittynyt, tullut paljon kalliimmaksi, vaatinut paljon enemmän joukkoja, ja Afganistanin sisäinen kehitys ei ole sitä, mitä 2000-luvun alussa ajateltiin.

Niin kuin täällä on tuotu esille, nyt vielä kerran ajatellaan, että lisäämällä voimaa voidaan saada jotain edistystä. Todennäköisesti tilanne voidaan uudelleen vakauttaa, mutta tämä sama dilemma, jonka takia sinne nyt mennään lisävoimalla, on sitten hetken päästä uudelleen esillä. Tämä oli ainakin se oma johtopäätökseni käytyäni tässä maassa ja kuunneltuani sekä maan kansalaisia ja poliittisia vaikuttajia että sitten sotilaita, jotka siellä ovat.

Tämä laittaa miettimään koko tätä sisäänmenon logiikkaa. Länsimainen sotilaallinen voima ja teknologiahän on aivan ylivoimainen, ja kyllä maahan päästään sisään, se ei ole ongelma, mutta sitten kysymys kuuluu: mitäs sen jälkeen tapahtuu? Yhdysvallat on tämän saman kysymyksen edessä ollut Irakissa nyt tämän saman ajan, ja tämä on tämä Afganistaninkin kysymys, että on helppo sanoa ne hyvät tavoitteet, jotka meillä on, mutta jos sen maan sisäinen kehitys ei lähde liikkeelle eikä löydy kansallista vuoropuhelua eikä sopua sen pohjalle, sitten nämä hyvät tarkoitukset jäävät ilmaan. Tai sitten meidän täytyy hyväksyä se, että olemme pysyvästi läsnä ja maksamme pysyvästi sekä joukoista että kehitysavun kautta. Joten kyllä päädyn siihen, että kansainvälisen yhteisön pitäisi miettiä tämä Afganistan-strategiansa uusiksi ja laittaa voimakkaasti panokset tähän vuoropuhelun aikaansaantiin ja että tämä sotilaallisen voiman lisäys voi toimia vain niin, että se osaltansa rohkaisee ja edesauttaa afgaaniosapuolia yhteisen pöydän ääreen.

16.53 Tiina Elovaara sin (vastauspuheenvuoro): Tästä edustaja Heinäluoman puheenvuorosta jatkaakseni: Afganistanilainen kuorma-automekaanikko ja runoilija Matiullah Turab kirjoittaa: ”Oi, te maailman lipunkantajat, jotka olette lisänneet kärsimystämme turvallisuuden nimissä ja itkette rauhan ja turvallisuuden puolesta samalla, kun lähetätte meille aseita ja ammuksia.” — Iskee aika suoraan kansainvälisen yhteisön ytimeen, juuri sii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

hen puheeseen, mitä täällä on onneksi tänään käyty siitä, mitä voimme tehdä kriisinhallintaoperaatiolla, jos meillä ei ole samanaikaisesti vaikuttavaa rauhanprosessia käynnissä.

Me tarvitsemme sotilaallisten kriisinhallintaoperaatioiden rinnalle vahvan rauhanprosessin ja me tarvitsemme siviilikriisinhallintaa voimakkaasti tukemaan sitä turvallisuustilannetta, joka Afganistanissa on tällä hetkellä hyvin heikko. Kysyisinkin ministereiltä: miten näette tämän, kuinka voisimme tuoda kriisinhallintaoperaation rinnalle aidosti vahvemman rauhanprosessin, sillä oli kyse talibanista tai afgaanista, niin sota ei ratkaisua tuo? Rauha ja rauhanprosessi, poliittinen ratkaisu, on ainoa tie.

16.54 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksella oli kautensa aluksi tavoitteena vähentää kriisinhallintaa osallistumista merkittävästi. Suunnitelma oli, että joukkoja olisi vähennetty niin, että vuonna 2017 meillä olisi ollut vain 90—120 sotilasta sotilaallisissa kriisinhallintatehtävissä. No, kuten tiedämme, näin ei ole kuitenkaan käynyt, onneksi. Eduskunta on päättänyt lisärahoituksesta ja sotilaallinen kriisinhallinta on säilynyt vuoden 2015 tasolla noin 500 sotilaassa. Tänäänkin olemme yhdessä valmiita lisäämään sotilaiden määrää Afganistanin operaatioissa.

Näyttää siltä, että hallitus on ymmärtänyt sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistumisen merkityksen osana Suomen ulkopoliittikkaa. Tosin puolustusministeri Niinistö väläytti parisen viikkoa sitten kriisinhallinnasta leikkaamista.

Kysynkin ulko- ja puolustusministereiltä: mikä hallituksen linja nyt oikein on? Onko se muuttanut mieltänsä sitten hallitusohjelman ja haluaa säilyttää sotilaallisen kriisinhallinnan tason korkealla, miltä käytännössä on näyttänyt, vai aikooko se vähentää osallistumista nykyisestä merkittävästi, kuten puolustusministeri taannoin lausui? Ja olisiko teidän mielestänne järkevää luoda parlamentaarisella yhteistyöllä kriisinhallinnan strategia, jotta voimme välttää poukkoilua ja voimme toimia pitkäjänteisesti yli vaalikausien ja yhdessä määritellä, minkä tyyppisiin operaatioihin osallistumme?

16.56 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotenkin osasin odottaa tämmöistä vahvaa syyllistämisen makua, mutta ei se haittaa. Minä olen sosiaalisen paineen sietokykyä testannut ennenkin, niin että se on kyllä ihan tuttua.

Kannattaisi miettiä sitä, minkä takia nämä kansainvälisten konfliktien ongelmat ovat niin syvät. On vauraita maita ja on hauraita maita. Aika usein nämä vauraat maat ovat sotkeutuneet hauraitten maitten tilanteeseen, eikä siitä niin kauhean kauan ole. Ajatellaanpa vaikka Afrikkaa, Pohjois-Afrikkaa, Lähi-itää, sieltä vaikkapa Irakia tai sitten Afganistania, jossa monella maalla on hyvin kyseenalainen perintö, niin itäisillä mailla kuin läntisillä mailla. Jos ajatellaan, että tuolla Afganistanissa on sodittu ainakin viimeiset 40 vuotta, niin voi kai sen kiteyttää niinkin, että ulkomaalaisilla sotilailla on kello mutta talibanilla on aikaa, ja sitä näyttää olevan.

Kun ajatellaan, että kirjataan hyviä, sinällään hyväksyttäviä tavoitteita, ja kun kerta toisensa jälkeen on osoitettu, että asetettuja tavoitteita ei ole saavutettu, niin sitten asetetaan uusia tavoitteita ja perustellaan aikaisempia virheitä uusilla virheillä. Ja tässä kohtaa käytän kyllä sitä muotoilua, minkä olen sanonut aiemmin muissakin yhteyksissä, että naivismi ei ole aate, vaikka siellä ismi onkin sanan lopussa. Ei kannata loputtomiin hämätä itseään sillä, että jos julistaa kaikkia mahdollisia hyviä asioita, ne sinällään muuttuvat todeksi. Kyllähän tuolla kuitenkin Afganistanissa sotivat. Toisella puolella eivät ole YK-joukot, vaan ne ovat Nato-johtoiset joukot, vaikka siellä YK:n päätös onkin perustana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

Mutta muistutan siitä, mitä puolustusvaliokunta on neljä vuotta sitten omassa lausunnossaan sanonut. Siellä sanotaan: ”Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomen sotilaallisen läsnäolon päätyttyä Afganistanissa tehdään arviointiprosessi, jossa käydään perinpohjaisesti läpi viimeisen 12 vuoden aikaista tavoitteenasettelua [Puhemies koputtaa] sekä arvioidaan sitä, miten tavoitteet on saavutettu.”

16.58 Thomas Blomqvist r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Trots att processen är utdragen och har stött på många motgångar är det nu skäl att dra sig till minnes de massmord och den barbari som hotade Afghanistan, och säkert större områden, med talibanerna i spetsen när det begav sig.

On tietysti totta, että kehitys on ollut hidasta ja turvallisuustilanne on edelleen heikko. Tässä selonteossa todetaan myös, että hallituksen valta-asema on rajallinen ja että myös presidentti Ghanin tavoitteet sosiaalisista ja taloudellisista uudistuksista ovat edenneet hitaasti hauraiden valtiorakenteiden, hitaan talouskehityksen ja huonon turvallisuustilanteen vuoksi.

Samalla Euroopan unioni on myös uudistanut Afganistan-strategiaansa. Se sisältää neljä laajaa painopistealuetta, ja ensimmäinen niistä on rauha, vakaus ja alueellinen turvallisuus. Ulkoministeri Soini vähän kertoi tästä, muun muassa mietti Pakistanin roolia, ja kysynkin hallitukselta, ehkä ulkoministeri Soinilta lähinnä: Mikä vaikeuttaa tätä alueellista tilannetta juuri tällä hetkellä, ja onko valoa näkyvissä? Mitä olisi syytä tehdä, jotta tähän joitain valon pilkahduksia olisi tulossa?

17.00 Paavo Väyrynen PV (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauspuheenvuorossani otan puheeksi kehitysyhteistyön ja kehityspolitiikan, ja varsinaisessa puheenvuorossani aion puhua sotilaallisesta kriisinhallinnasta.

Tämä hallituksen selontekohan osoittaa sen, että Afganistanista on tullut Suomen kehitysyhteistyön tärkein kumppani. Muistan hyvin Vanhasen kakkoshallituksen päätöksentöön. Silloin oli esillä joukkojen lisääminen Afganistanissa, ja siihen liittyen ulkoministeri ja puolustusministeri painostivat silloista kehitysministeriä, että täytyy antaa enemmän rahaa myös kehitysyhteistyöhön. Silloinen kehitysministeri ei tähän suostunut, koska todettiin, että kehitysyhteistyön laadun kannalta katsottuna tämä ei ollut perusteltua. Afganistan on erittäin hankala ympäristö kehitysyhteistyön toteuttamiselle. Sinne on vaikea lähteä suomalaisvoimin mukaan, ja annetaan rahaa kansainvälisille järjestöille. On vaikea edes valvoa, mitä siellä tapahtuu. Tuloksellisuus on heikkoa. Tästä syystä vastustin varojen lisäämistä, eikä niitä lisätty. Mutta sen jälkeen näkyy tulleen toinen linja, ja on annettu myötä näille poliittisille paineille.

Minusta tämä ei ole hyvää kehitysyhteistyötä, että näin suuri osa Suomen varoista käytetään Afganistanissa sillä tavalla kuin käytetään. Toivon, että selonteon käsittelyn yhteydessä tarkasteltaisiin tätä Afganistan-apua osana Suomen laajempaa kehitysyhteistyötä ja kehityspolitiikkaa ja pohditaan, onko tällä tavalla nyt syytä toimia ja miten jatkossa toimitaan.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Vastauspuheenvuoro, ministeri Soini, 3 minuuttia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

17.02 Ulkoministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Pakkanen kysyi Euroopan unionin roolista ja siitä, mitä siellä on tehty ja ajateltu. Euroopan unioni on uudistanut Afganistan-strategiansa vuonna 2017 sisältäen neljä painopistealuetta: ensimmäiseksi rauha, vakaus ja alueellinen turvallisuus, toiseksi demokratia, oikeusvaltiokehitys ja ihmisoikeudet, kolmanneksi talous ja koulutus ja neljänneksi siirtolaisuus. EU:n vuosittainen rahoitus on 200 miljoonaa euroa. Tämä on tämä faktapuoli.

Mutta sitten, jos me ajattelemme tätä isoa kuvaa, niin se on tietysti alueellinen kuva. Se on myös kuva muslimimaailmasta. Sunnimuslimijohtoinen Taliban. Kysymys on vallasta. Kysymys on myöskin siitä, että monet tahot — huumekauppiaat, asekauppiaat — hyötyvät tästä tilanteesta. On iso joukko toimijoita, jotka haluavat, että tämä jatkuu, koska he hyötyvät siitä, he rahastavat sillä, he käyttävät väkivaltaa apuna.

Mutta jos me täällä olemme puhuneet ennen tätä siitä, mikä on kansainvälinen sääntöpohjainen yhteistyö, niin en voi tulla muuhun käsitykseen kuin kokenut kansanedustaja Ilkka Kanerva, joka täällä totesi: YK on antanut mandaatin tälle toiminnalle. Mikä on suurempi mandaatti kuin maailmanjärjestön antama mandaatti tälle toiminnalle? Ja todella, Afganistanin jalkapalloareenalla on järjestetty joukkoteurastuksia. Sitäkö pitäisi katsoa vaieten sivusta, kun meillä on kansainvälinen mandaatti? Emme me sillä tavalla voi menettellä. Emme me voi olla tunnottomia tämän katastrofin edessä.

Mutta maailma on paha, optimistatksia ei aina ole, ja silloin kun sellaisia ei ole, on oltava mukana kuitenkin tekemässä asioita siedettävämmiksi, ja se on tämän hallituksen linja.

Täytyy myöskin ajatella niin, että jokainen kouluun päässyt tyttö, jokainen lukemaan oppinut lapsi on parempi kuin se, että kukaan ei olisi oppinut ja kukaan ei olisi päässyt kouluun.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Jatkamme ministeri Niinistön vastauksella, 3 minuuttia.

17.04 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Heinonen nosti esille surullisen muiston ISAF-operaation ajoilta, kun Jukka Kansonen kuoli tienvarsipommiin ja Pekka Jylhä loukkaantui vakavasti. Emme saa unohtaa näitä uhrauksia, mitä tässä operaatiossa ja muissakin operatioissa on tehty. Ja on totta, että Valtiokonttori oli nihkeänä tuolloin. Nyt tilanne on parempi, ainakin, mitä tulee järjestöjen mielipiteeseen. Ymmärtääkseni ne ovat olleet tyytyväisiä tähän kriisinhallintaveteraaniohjelmaan, ja myös tämän vakuutusturvan tasoon ollaan oltu kohtuullisen tyytyväisiä. [Timo Heinonen: Hyvä!]

Mitä tulee tähän omasuojaan, minkä myös edustaja Heinonen mainitsi, niin suomalaisen joukkojen omasuojaan on kiinnitetty huomiota niin koulutuksessa Suomessa kuin toiminnassa Afganistanissa. Ja nyt meillä olisi ensi vuoden alusta sitten toimiva konsepti: jääkärijoukkue tukiosineen. Osallistumisvahvuus, noin 60, on kohdillaan. Se osaltaan turvaa omasuojaa ja mahdollistaa kierrättämisen tehtävien ja levon välillä entistä paremmin. Mutta riskitönsä tämä RS-operaatio ei suinkaan ole, ja toivokaamme siksi parasta, mutta varautukaamme myös pahemman varalle. Toivottavasti kriisinhallintasotilaamme palaavat terveisin takaisin.

Edustaja Mikkonen kysyi kriisinhallintaoperaatioista yleensä: Niiden suhteen noudattamme hallitusohjelmaa, kuten edellisessä puheenvuorossani totesin. Mitä rahoitukseen tu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

lee, niin operaatiota on ilman kristallipalloa vaikea ennustaa. Siksi niitä myös on vuosien varrella rahoitettu paljon lisäbudjettien kautta.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Jatkamme debattia 1 minuutin mittaisilla vastauspuheenvuoroilla.

17.06 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmasti on perusteltua lähettää neuvonantajajoukkoja ja omasuojaa Mazar-i-Sharifiin, suomalaisille tutulle alueelle. Afganistanin perspektiivihän ei ole kovin mairitteleva. Turvallsuustilanne on heikentynyt valitettavasti koko ajan. Jos ajattelee asiaa Suomen ja eurooppalaisten kannalta, niin tietysti pakolaisuusriski ja huumeitten kulkeutuminen näille alueille on ihan selvä syy, jonka takia meillä on myös omakohtaista intressiä saada asiat kuntoon sillä alueella.

Kriisinhallintaa tarvitaan, siviili- ja sotilaskriisinhallintaa, molempia puolia tarvitaan. Mutta samalla on kyllä haettava poliittista ratkaisua entistä voimakkaammin, lähtien siitä, ettei se vientituote sinne ehkä tuota tulosta, vaan kyllä ratkaisun täytyy löytyä omalta pohjalta alueellisena poliittisena ratkaisuna. Se, mikä se tarkkaan ottaen on, on eri asia. Se on paikallisesti neuvoteltava juttu. Mutta tuettava on joka tapauksessa poliittista ratkaisua, koska se on pitemmän päälle ehkä kestävämpää kuin se, että aseitten varassa eletään.

17.08 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kriisinhallinta on erittäin tärkeää työtä vakaamman yhteiskunnan eteen, mutta kuten täällä on tänään huomautettu, tämä ei yksin kuitenkaan riitä. On huolehdittava siitä, että vakaus on tukevalta ja kestäväällä pohjalla. Ja näin ei koskaan ole, ellei kiinnitetä riittävän painavaa huomiota nimenomaan tyttöjen ja naisten asemaan, ja on ilahduttavaa, että moni edustaja on tänään täällä juuri tästä näkökulmasta puhunut.

On tärkeää, että ihmisoikeuksien kunnioitus on Afganistanissa joiltain osin viime vuosina parantunut, mutta myös tiedämme ja ymmärrämme sen, että lapsiin ja naisiin kohdistuva hyväksikäyttö ja väkivalta ja lapsiavioliitot ovat edelleen erittäin vakavia ongelmia Afganistanissa, ja näitä ei tule missään nimessä katsoa läpi sormien. Siitä syystä Suomen on oltava jatkossakin erittäin tiiviisti mukana kantamassa kortensa kekoon. Ja näistä asioista ei missään olosuhteissa Suomen tule tinkiä.

17.09 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sain puolustusvaliokunnan varapuheenjohtajana vierailla valiokunnan puheenjohtaja edustaja Kanervan kanssa Libanonissa, Beirutissa ja Etelä-Libanonissa vapun aikoihin, ja kyllä sen matkan opetus on edelleenkin se, että tällaiset konfliktit voivat venyä vuosikymmenien mittaisiksi ja sotilaallisten ratkaisukeinojen sijaan pitää etsiä poliittisia ratkaisuja. Ja pitääkin sanoa ääneen, että jos ei olisi menty väliin aikanaan, taistelevien osapuolien väliin, tällaista poliittista ratkaisua myöskään Libanonin alueella ei olisi löytynyt — olisi löytynyt ainoastaan hylsyjä, joita kansainvälinen yhteisö olisi tullut paikalle keräämään. Oli mieluisaa kuulla ulkoministerin puheenvuorosta myös se, että laajasti jaamme eduskunnassa tämän kansainvälisen monenkeskisen yhteistyön merkityksen.

Kysyn kuitenkin nopeasti puolustusministeriltä: onko omasuoja-asiat mietitty Afganistanissa? Libanonissakin tuli esiin se, että Afganistan-operaatio on luonteeltaan huomattavasti, huomattavasti vaikeampi. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

17.10 **Lea Mäkipää sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vuonna EU uudisti myös tämän Afganistanin strategian, ja siinä olivat pääkohtina juuri nämä rauhan ja alueen turvallisuuden ja demokratian saavuttaminen, talouden kohentaminen ja siirtolaisuuden ratkaiseminen. Mutta jotta näihin päästään, uskon, että meillä on kivikkoinen tie edessä, koska tänä päivänä moni tavallinen kansalainen asuu siellä köyhyyden ja terrorismin keskellä, eli monta vaikeutta on ihan sillä tavallisella ihmisellä, jolla ei ole mitään tekemistä esimerkiksi sen tilanteen kanssa.

Mutta jos puhutaan myös kehitysyhteistyöstä, niin Suomi on ollut mukana ihan hyvissä hankkeissa: on tämä oikeussektorin uudistaminen, koulutus, kymmenettuhannet naiset ovat saaneet lukutaitoa, ja miinanraivausta on tuettu yli 20 vuotta. Ja siellähän on suuret mineraalivarannot, ja Suomen Geologian tutkimuskeskus tekee yhteistyötä, antaa osaamista siellä malminetsintätekniikassa. Hyväkin on ollut, mutta meidän tulee [Puhemies koputtaa] jatkaa tätä työtä, niin että tosiaan [Puhemies koputtaa] myös afgaani joskus näkisi sen vakauden ja demokratian maassaan.

17.11 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kävin viime kesänä Kabulissa ja tapasin paitsi presidentti Ghanin myös sissipäällikkö Hekmatyarin ja myöskin Talebanin entisen ulkoministerin herra Muttawakilin. Oli kyllä kiinnostavaa käydä heidän kanssaan läpi sitä, mitä näiden vuosien aikana on tapahtunut, ja kyllähän heidän käsityksensä oli se, että Yhdysvallat ei ole sallinut tällaisesta rauhanprosessista, joka olisi inklusiivinen, jossa näitä eri tahoja aidosti otettaisiin mukaan, vaan on pyrkinyt ehkä toisenlaiseen, sotilaalliseen ratkaisuun ISAFin johdolla. Ja tästä samasta asiastahan on seurannut paitsi aitojen rauhanneuvottelujen puute myös se, että YK:ta on pidetty taustalla. YK ei ole ollut sellaisessa koordinoivassa roolissa, missä se yleensä konfliktin jälkeen on, vaan sitä on vähän työnnetty sivuun, koska on haluttu tavallaan löytää tällainen toisentyypinen ratkaisu. Nyt toivottavasti aika on kypsä siihen, että lähdetäisiin etsimään kokonaisvaltaista rauhanratkaisua, annettaisiin YK:lle keskeinen rooli tässä Afganistanin avun koordinaatiossa ja mentäisiin tällä tavalla eteenpäin. Minusta tältä pohjalta pitäisi löytyä, afgaanien omasta rauhanhalusta, se pysyvä ratkaisu.

17.12 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Haavisto sanoi tässä kyllä totuuden sanoja. Kyllä meillä täytyy olla valmius tarkastella kriittisesti myös tämän läntisen leirin omaa toimintaa ja keskeisiä valintoja. Afganistanin aikaisempi presidentti, presidentti Karzai, jonka matkallamme 2012 tapasimme, on nyt tällä viikolla sanonut ääneen tämän tosiasian: hän on syyttänyt länttä siitä, että ei oltu valmiita siihen, että olisi suuntauduttu vuoropuheluun talibanien kanssa ja olisi sallittu siihen liittyen uuden järjestelmän rakentaminen. Ja hän myös sanoi suoraan, että kun aikoinaan Bonnin kokoukseen kokoonnuttiin suunnittelemaan Afganistanin tulevaisuutta tuon Yhdysvaltain johtaman koalition iskujen jälkeen, jo silloin olisi pitänyt talibanit ottaa tuohon kokoukseen mukaan eikä sulkea heitä ulos. Tässä palataan siihen, että kun johonkin maahan mennään sotilaallisella voimalla, niin se meno on helppoa, mutta sitten on se kysymys, onko sellaista toimintalinjaa, joka mahdollistaa maan sisäsyntyisen oman kehityksen, [Puhemies koputtaa] vai juututaanko siihen, mihin nyt [Puhemies koputtaa] Afganistanissa on juututtu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

17.13 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiekartta pitää ilman muuta voida luoda Afganistanin vakauttamiseksi, mutta ensin olisi tietenkin hyvä löytää kaikki ne osapuolet, joita pöydän ympärille tarvitaan. Talibanit eivät ole yksi yhtenäinen ryhmä, vaan siellä on hyvin monenlaisia alaryhmiä ja muita terroristijärjestöjä myös, kuten me kaikki tiedämme.

Olen sitä mieltä, että pelkästään Afganistanin keskushallinnon vahvistaminen ja vaalien pitäminen ei tule klaaniyhteiskunnassa koskaan vakautta ja turvallisuutta lisäämään. Jos provinssissa ihmiset eivät näe, että heidän elämänsä paranee ja hekin saavat oikeutta, myös köyhät ja naiset, niin minä en usko, että pelkästään vaalien pitämällä tilanne siellä kovin paljon muuttuu. Tähän pitäisi kiinnittää kyllä huomiota.

Sitten itsekkin voin kertoa, että kävin 2004 Afganistanissa ja näin erittäin hyvin toimivia hankkeita. Marie Stopes -järjestö tekee keskellä ei mitään köyhissä kylissä seksuaaliterveys-, lisääntymisterveys- ja perhesuunnitteluhankkeita. Siellä ovat mukana uskonnolliset johtajat ja kylän vanhimmat, ja ne hankkeet toimivat erittäin hyvin.

17.15 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kestänyt, että samaan aikaan, kun täälläkin puhutaan Afganistanin turvallisuustilanteen viimeaikaisesta heikkenemisestä, turvapaikanhakijoita pakkopalautetaan väkivaltaisuuksien keskelle. Samaan aikaan, kun Afganistanin turvallisuustilanne on viime aikoina osoittanut heikkenemisen merkkejä, on Suomi pyrkinyt tehostamaan kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden palautuksia maahan muun muassa kahdenvälisin ja monenvälisin palautussopimuksin. Muun muassa Amnesty International on vedonnut Suomen hallitukseen palautusten keskeyttämisestä Afganistaniin. Afganistaniin ei tällä hetkellä tulisi palauttaa varsinkaan lapsia tai lapsiperheitä.

Arvoisa puhemies! Sisäisen paon mahdollisuutta tulisi soveltaa vain rajatuin edellytyksin huomioiden muun muassa henkilöiden siteet ja turvaverkot alueella, mutta paikoin Maahanmuuttovirasto on vaikuttanut soveltavan sisäisen paon perustetta lähes säännönmukaisesti, ja YK:n pakolaisjärjestö onkin joutunut ottamaan kantaa Maahanmuuttoviraston tapaan arvioida sisäisen paon mahdollisuutta. Käytännössä Suomi ei pysty mitenkään varmistamaan, mitä Afganistaniin palautetuille ihmisille tapahtuu heidän laskeuduttuaan [Puhemies koputtaa] maankamaralle. Eli tämä turvallisuustilanne tulisi kyllä ottaa huomioon [Puhemies: Aika!] myös tässä palautuskeskustelussa.

17.16 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Rauhanturvaajana haluaisin huomauttaa, että tämä keskustelu siirtyy välillä vähän sentyyppi-seksi, että kun Suomi lähettää jonnekin kriisinhallintaoperaatioon sotilaita, niin sotilaat menisivät sinne taistelemaan. Eihän se niin ole, vaan ne menevät sinne neuvottelijoiden väliin turvaamaan sitä neuvottelutilannetta, että se keskusteluyhteys säilyy. Rauhanturvaajan tehtävä on olla siinä operaatiossa mukana. Ei se taistele siellä niitä osapuolia vastaan, niin kuin täällä on annettu ymmärtää, että sinne lähdetään taistelemaan. Rauhanturvaoperaatioissa on hyvä muistaa se vanha viisaus, että voimaa pitää näyttää, jotta sitä ei tarvitse käyttää. Se on rauhanturvaajan tehtävä, ei taistella, eikä täällä pidä antaa sellaista kuvaa, että Suomi lähettää sotilaita taistelemaan sinne. Ei se näin ole, hyvä ystävät.

17.17 Tiina Elovaara sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokuntakuulemisessa kysyin asiantuntijoilta, mikä on Afganistanin syvin ongelma. Sain kaksi vastausta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

Ensimmäinen oli se, että Afganistan ei ole valtio ilman kansainvälisen yhteisön tukea, vaan se romahtaa. Toinen vastaus oli Pakistan. Miten me vaikutamme Pakistaniin ja tähän alueelliseen konfliktiin, joka on käsissämme?

Sitten kysyin, missä on Afganistanin toivo, missä se lepää. Sain vastaukseksi, että työissä — ja olen siitä erittäin iloinen — ja koulutuksessa. On erinomaista, että tämä on tuotu voimakkaasti esiin tänään tässä keskustelussa.

Mutta haluaisin vielä kysyä ministereiltä: miten katsotte tätä Pakistan-kysymystä, mitä voimme tehdä sille, sillä se vaikuttaa Afganistaniin niin syvästi?

17.18 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan tuohon, mitä edustaja Heinäluoma sanoi sotilaallisesta väliintulosta, ja on todellakin näin, että mitä nopeampi lähtö, sitä hitaampi paluu, ja se on nähty aivan liian monta kertaa. Tähän liittyen löysin vanhoja juttuja, jotka on näytetty Ylen kanavilla ja jotka ovat olleet Iltalehdessä, ja siinä on haastateltu Venäjän ja Neuvostoliiton entisiä Afganistan-veteraaneja. Heidän mukaansa Neuvostoliitto teki aikoinaan kaksi virhettä Afganistanissa. Ensimmäinen oli se, että maahan ylipäättään tunkeuduttiin. Toinen oli se, että asevoimalla yritettiin muuttaa paikallisten ihmisten elämäntapaa aivan toiseksi. Tuo opetus kannattaisi varmaan muistaa tänäkin päivänä. Pahin yhdistelmähän tässä on se, jos me kuvittelemme, että viemme Afganistaniin rauhaa, ja se ei toteudukaan. Se on meidän vientitavaramme, ja tuontitavara on sitten kansainvälinen terrorismi, joka kohdistuu mahdollisesti myöskin Suomeen. Suomi voi olla, niin yllättävältä kuin se kuulostaakin, erittäin kiinnostava kohde niille, jotka tällaisia asioita miettivät.

17.19 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä kysyisin tästä, kun ministeri tähän oman suorituskyvyn kehittämiseen ehkä suhtautui sillä asenteella, että oman suorituskyvyn kehittämistä eivät enää tämäntyyppiset harjoitukset suoraan tue. Mutta eivätkö ne tue kuitenkin sitä suorituskyvyn, osaamisen ylläpitämistä? Varmaankaan vaativampaa kansainvälistä kriisinhallintaoperaatiota ei ole kuin meidän operaatiomme Afganistanissa viime vuosina. Mielelläni kuulisin ministerin arvioita siitä, millä tavalla tätä osaamisen ylläpitämistä puolustushallinnon sisällä on mietitty liittyen näihin nyt käynnissä oleviin kriisinhallintaoperaatioihin. Myös on tätä pohdintaa näistä poliittisista ratkaisuista näiden operaatioiden yhteydessä. Tässä selonteossakin korostetaan tätä monenkeskistä yhteistyötä ja kokonaisvaltaisuutta. Miten puolustusministerinä näette yhteistyön ulkoministeriön kanssa tässä kokonaisuuden ylläpitämisessä, [Puhemies koputtaa] mitä kriisinhallintaoperaatioihin tulee, myös siviilitoiminnan osalta?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Vastauspuheenvuorot ministereille, 2 minuuttia.

17.20 Ulkoministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on ollut hyvä keskustelu, koska tämä on vakava asia ja se on hyvin perusteellisesti nyt tässä käyty läpi. Nyt asia lähtee sitten ulkoasiainvaliokuntaan ja palaa sitten sieltä vielä tähän saliin. Se on minun mielestäni hyvä, että se näin todella tehdään.

Oikeastaan ihan loppuun haluaisin sanoa minun mielestäni sen olennaisen asian, jonka edustaja Kanerva sanoi. Miksi Afganistanissa ollaan? Se on kansainvälisen yhteisön, YK:n, tahto tällä hetkellä. Sen takia siellä ollaan. Ratkaisut ovat olleet vaikeita, ja osaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

asioita ei ole saatu ratkaisuja lainkaan, mutta en usko, että ratkaisu tällä hetkellä on se, että jätetään sinne sotilaallinen, poliittinen, toiminnallinen, kehitysyhteistyöpoliittinen tyhjiö. Kuka sen täyttää? Minä luulen, että se vaihtoehto olisi vielä huonompi. Olennainen asia on alueellinen ratkaisu: Pakistan, Iran, naapurit, kansainvälinen yhteistyö. Mutta jos tässä nyt voisi sitten olla hieman optimistinen, kukapa luuli, että Pohjois-Korea ja Yhdysvallat ovat jonain päivänä neuvottelupöydässä? Jospa sitten tässäkin tapahtuisi jotain myönteistä kehitystä. On ainakin yrittämisen väarti.

Kiitän kuitenkin eduskuntaa kaikista puheenvuoroista, myös kriittisistä. Se on demokratiaa. Mutta katson, että hallitus on saanut tässä esitykselleen eduskunnan vankan tuen, josta eduskunnalle kiitos.

17.22 Puolustusministeri Jussi Niinistö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tunnistin tästä loppukeskustelusta puolustusvaliokunnan varapuheenjohtajalta, edustaja Karilta, pari kysymystä, joihin yritän vastata vielä.

Tämä Resolute Support -operaatio on riskitasoltaan varmasti haastavin kriisinhallintaoperaatiomme, joten on aivan oikein kiinnittää huomiota joukkojen omasuojaan, kuten edustaja Kari teki. Saamieni tietojen mukaan kuitenkin varusteet ovat koko lailla hyvät, ne ovat verraten hyvät, ja lisätietoa voi toki kysyä vielä valiokuntakäsittelyssä, ja itse asiassa kannattaakin kysyä aina tällaisissa tapauksissa.

Ja todellakin, kuten edellisessä puheenvuorossani sanoin, tämä osallistumisvahvuuden lisääminen 60:een lisää tässä tapauksessa omasuojaa, ja sen lisäksi joukkojen painopiste siirtyy selkeästi pääkaupunki Kabulia rauhallisemmalle ja suomalaisille myös tutummalle alueelle, pohjoiselle komentoalueelle, Saksan alaisuuteen, Mazar-i-Sharifiin, kuten edustaja Kääriäinenkin taisi todeta. Mazar-i-Shariffin kaupungissa kapinalliset ovat pystyneet toteuttamaan vain yksittäisiä iskuja, mutta totta kai riski on aina mahdollinen.

Osaamisen ylläpidosta olen samaa mieltä edustaja Karin kanssa.

Ja mitä ulkoministeriön kanssa tehtävään yhteistyöhön tulee liittyen kriisinhallintaoperaatioihin, oikeastaan se on toiminut paremmin kuin miesmuistiin, joten kiitos siitä ministeri Soinille.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt menemme puhujalistaan.

17.24 Lea Mäkipää sin: Arvoisa puhemies! Lehtitietojen mukaan Afganistanin hallitus ja Taliban-liike sopivat tulitauosta viime lauantaina. Taliban ilmoitti, että se pitää kolmen päivän tulitauon, jotta uskonnollista eid-juhlaa voidaan viettää rauhassa ramadan-paastokauden jälkeen, mutta Nato-johtoiset rauhanturvajoukot eivät kuulu tulitauon piiriin. Hallitus puolestaan ilmoitti, että se aikoo lopettaa sotatoimet ainakin viikoksi, mutta rajasi Isis-taistelijat sen ulkopuolelle. Hauras oli tulitauko: Eilen itsemurhapommittaja räjäytti itsensä maaseudun kehittämisministeriön portilla ja surmasi yli kymmenen siviiliä ja haavoitti yli 30:tä ihmistä, joukossa lapsia ja naisia. Isis on ilmoittautunut iskun tekijäksi.

Pakosta herää kysymys, mihin tahoon voidaan luottaa. Kun luottamusta ei ole, rauhanrakentamisprosessi on edelleen vaikea, vaikka kehitystä on tapahtunut myönteiseen suuntaan, niin tyttöjen kouluunpääsyssä kuin yleensäkin naisten aseman kohentumisessa.

Meidän täällä salissa olevien on hyvä tiedostaa ne riskit, joita suomalaiset rauhanturvajat joutuvat Afganistanissa kohtaamaan. Afganistaniin komennettavat sen tietävät. Heillä kaikilla on aikaisempaa rauhanturvaamiskokemusta. Nyt ei saa perääntyä, koska sitä Tali-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

ban-liike haluaa, vaan ponnisteluja Afganistanin hallituksen, julkisen hallinnon, poliisin ja armeijan kouluttamiseksi tulee tehostaa, jotta demokratia ja yhteiskunnan rakenne vahvistuisivat. Vahva ja yhtenäinen Afganistan kykenee taistelemaan kapinallisia rikollisia vastaan. Työtä on paljon, ja se vaatii paljon aikaa. Ilman kansainvälistä ja monenlaista apua Afganistan ei tule selviämään. Sen jättäminen oman onnensa nojaan ei ole ratkaisu, vaan niin tehden autamme terrorismin leviämistä sen naapurimaihin ja ehkä kauemmaksikin.

Afganistan on siis edelleen hauras valtio. Näin ollen turvallisuustilanteen parantaminen on maan kehityksen kannalta ykkösasioita. Kehitysyhteistyön avulla on saavutettu merkittäviä tuloksia, kuten täällä on puhuttu: eliniän odote on noussut ja imeväiskuolleisuus on vähentynyt huomattavasti. Suomi on panostanut ennen kaikkea peruspalvelujen kehittämiseen erityisesti opetussektorilla, mukaan lukien tyttöjen koulunkäynnin turvaaminen sekä naisten lukutaito. Afganistan saakin Suomen kehitysyhteistyökumppaneista eniten tukea.

Afganistanissa ja sen lähialueilla arvioidaan toimivan 20 aseellista ryhmittymää, jotka rahoittavat toimintaansa etupäässä huumetaloudella. Afganistan on maailman merkittävien oopiumintuottajamaa. Monet aseelliset ryhmittymät kilpailevat vallasta keskenään.

Naton johtama ISAF-operaatio päättyi vuonna 2014, jonka jälkeen Afganistanin turvallisuustilanne on luisunut vuosi vuodelta huonommaksi. ISAF-operaation jälkeen perustettiin Naton johtama Resolute Support -operaatio, johon osallistuu noin 13 000 sotilasta. RS-operaation myötä vastuu turvallisuudesta siirtyi Afganistanin omille turvallisuusjoukoille. Nyt Yhdysvallat ehdottaa operaation vahvistamista 16 000 sotilaaseen. Suomen osuus nousisi 40:stä 60 sotilaaseen. Taustalla joukkojen vahvistamiseen on muun muassa Talibanin vahvistuminen ja aktivoituminen parlamentti- ja presidentinvaalien alla. Suunnitelmissa on, että RS-operaatiota jatkettaisiin heinäkuun Naton huippukokouksen päätöksellä vuoteen 2024 saakka.

Tällä hetkellä Suomella on Afganistanissa 30 sotilasta. Heistä 20 on Kabulissa ja kymmenen pohjoisella alueella Saksan johdossa. Nyt esitetään, että suomalaisten sotilaiden määrä nostettaisiin 60:een ja pääosa heistä sijoitettaisiin pohjoiseen Mazar-i-Sharifiin. Kabuliiin jäisi muutama esikuntaupseeri. Joukkoina olisi yksi jääkärijoukkue, sotilasneuvonantajia ja kouluttajia sekä esikuntahenkilöstöä. Ratkaisu on mielestäni hyvä, sillä suomalaisilla on aikaisempaa kokemusta alueesta ja yhteistyö alueesta vastaavan saksalaisen joukon kanssa on sujunut tähän saakka kitkatta.

Afganistanissa ollaan siis šakkitermillä ilmaistuna pattitilanteessa. Sotilaallista ratkaisua epävakauteen ei ole nähtävissä, vaan tarvitaan poliittinen ratkaisu. Se ei kuitenkaan onnistu ilman kansainvälisten joukkojen läsnäoloa, jotta kehitysyhteistyön ja siviilikriisinhallinnan toimet [Puhemies koputtaa] voidaan turvata terrori-iskuilta.

Arvoisa puhemies! Siitäkin huolimatta, että operaatiossa saavutettavat tulokset ovat epävarmoja, kannatan suomalaisten panostuksen lisäämistä esitetyllä tavalla Afganistanin alueella olevan vakauden turvaamiseksi ja edelleen rakentamiseksi.

17.30 Paavo Väyrynen PV: Arvoisa puhemies! Minä olen täällä nyt ensimmäistä päivää jatkamassa kansanedustajan tehtävää ja opettelemassa talon tavoille. Sain juuri sen opetuksen, että on aivan turha pyytää varsinaisia puheenvuoroja tällaisiin keskusteluihin, koska ryhmäpuheenvuorojen jälkeen tulee debatti ja debatin jälkeen ministerit ja valiokunnissa asioista vastaavat poistuvat salista. Me voimme täällä nyt sitten kolmin keskustella. Ehkä joku työhuoneessa vielä kuuntelee. Kaiken aikaa oppii uusia asioita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

Puhuin tuossa vastauspuheenvuorossani kehitysyhteistyöstä. Siihen ei ole mitään lisätävää. Kun Vanhasen kakkoshallituksen aikana tämä asia oli esillä, niin silloinhan päätettiin joukkojen määrän kasvattamisesta. Vastustin sitä, en pitänyt sitä perusteltuna, mutta jäin vähemmistöön, ja tuo päätös tehtiin, mutta kehitysyhteistyövarojen osalta pidin pintani.

Tämä Afganistanin operaatiohan osoittaa, kuinka ratkaiseva on se vaihe, kun päätetään mennä johonkin operaatioon mukaan. Jos minä oikein muistan, niin Afganistaniin menoon liittyi sellainen asetelma, että muutamat Nato-maat eivät osallistuneet Irakin sotaan ja ne osoittivat sitten solidaarisuutta Yhdysvalloille ja suurille Nato-maille lähtemällä mukaan tähän Afganistan-operaatioon. Norja oli yksi näistä maista, ja kun Norjalla, Suomella ja Ruotsilla oli läheiset yhteydet keskenään, niin me lähdimme tavallaan tässä Norjan vana-vedessä liikkeelle. Ruotsilla oli silloin uusi sotilasdoktriini, jonka mukaan alueellinen maanpuolustus oli jätetty aika lailla sivuun ja keskityttiin kriisinhallintaan. Heille sopi hyvin lähteä kriisinhallintaoperaatioon mukaan, ja Suomi lähti sitten siihen myös.

Tässähän tapahtui niin, että puolueettomien maiden leiri tai ryhmittymä jakautui. Itävalta ja Irlanti, muistaakseni molemmat, lähettivät vain esikuntatehtäviin muutamia ihmisiä ja lipun paikalle. Sen sijaan Suomi ja Ruotsi lähtivät mukaan näihin joukkoihin. Myöhempi kehitys on osoittanut, että on erittäin vaikea irrottautua, jos kerran lähtee mukaan. Siinä mielessä tuo harkinta aikanaan olisi pitänyt tehdä toisella tavalla.

No, nyt joka tapauksessa minun mielestäni on tärkeää, että tämän selonteon käsittelyn yhteydessä pohditaan laajemmin Suomen sotilaallisen kriisinhallinnan kokonaisuutta. Mauno Koivisto kirjoitti Venäjän idea -kirjassaan jo vuonna 2001, että Suomi on astunut Kaarle XII:n tielle: me käytämme liian paljon sotilaallisia voimavaroja maan rajojen ulkopuolella emmekä kykene riittävästi panostamaan oman maan puolustamiseen. Kaarle XII:han hävitti Ruotsin armeijan Pultavassa eikä kyennyt sen jälkeen puolustamaan Suomea.

Sotilaallisen kriisinhallinnan laajuus ja laatu on tärkeä kysymys pohdittavaksi myös siinä mielessä, että Euroopan unionissahan koko ajan suunnitellaan ja kehitetään uutta toimintaa. Jostakin käsittämättömästä syystä Suomi on ryhtynyt Ranskan kanssa kärkijoukkona ajamaan puolustusyhteistyön ja yhteisen puolustuksen kehittämistä, ja siellähän kehitetään yhä kovempaa kriisinhallintaa.

Viime vuonna järjestettiin Lapissa kriisinhallintaharjoitus, johon osallistui 100 hävittäjälentokonetta eri maista. Mitähän siellä harjoiteltiin, muuta kuin sotilaallisia iskuja Euroopan unionin ulkopuolisiin kohteisiin? Muutoinkin Euroopan unionin kriisinhallintatoiminnassa on tavoitteena pääsy yhä kovempaan kriisinhallintaan. Nyt kun Ranska teki aloitteen tällaisen kovemman toiminnan valmiusjoukon kehittämiseksi, Suomikin jo ymmärsi ryhtyä epäröimään, kannattaako tähän mennä.

Suomen täytyy minun mielestäni nyt huolellisesti pohtia ensinnäkin, minkä verran me voimavaroja käytämme sotilaalliseen kriisinhallintaan, ja sitten harkita, miten se jaetaan YK-operaatioitten kesken, missä määrin ollaan mukana Nato-vetoisissa operaatioissa, ja ennen muuta on syytä pohtia, mihin ollaan sitoutumassa Euroopan unionin puitteissa ja mitä siellä ajetaan. Minun mielestäni on hyvin outoa, että Suomi on tässä todella Ranskan rinnalla näitä kovan kriisinhallinnan hankkeita ajamassa ja yhteistä puolustusta jopa Euroopan unionille ajamassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

17.35 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on siviilikriisinhallinnan suurvalta. Se voi kuulostaa kuluneelta hokemalta, mutta se ei ole suinkaan sattumaa. Keväällä julkaistun tutkimuksen mukaan Suomi lähettää siviilikriisinhallinnan tehtäviin yhdeksän henkilöä miljoonaa ihmistä kohden. Tämä on vienyt meidät EU-maiden kärkeen. Suurvalta-asemamme on hieno saavutus, ja se perustuu johdonmukaiseen työhön. Meidän on syytä olla ylpeitä tekemästämme työstä. Siviilikriisinhallinta on ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme lohkoista sellainen, jossa Suomella on kokoaan suurempi painoarvo kansainvälisissä pöydissä.

Toinen meille varsin itsestäänselvä hokema on kokonaisvaltaisuus. Suomi on valinnut kokonaisvaltaisuuden kriisinhallintatoimintansa lähtökohdaksi jo aikaa sitten. Kokonaisvaltaisuus taipuu moneksi. Se on poliittinen linjaus, jota Suomi edistää oman toimintansa lisäksi myös kansainvälisessä yhteistyössä. Kokonaisvaltaisuus on myös tapa toimia. Kaikki olemassa olevat keinot — olivatpa ne sitten sotilaallisen kriisinhallinnan tai siviilikriisinhallinnan, kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun tai rauhanvälityksen keinoja — täydentävät toisiaan, ja niitä käytetään samaan päämäärään, tukemaan vakautta ja rauhaa. Uskon, että kokonaisvaltaisuuden merkitys tulevaisuudessa vain vahvistuu. Valitettavasti kriisit eivät ole vähenemässä, mutta käytettävissä olevat resurssit, niin henkilöt kuin taloudellisetkin, voivat näin tehdä. Kokonaisvaltaisuus on kustannustehokasta toimintaa. Käsitakseni on, että kokonaisvaltaisuudessa on vielä Suomellekin paljon mahdollisuuksia, joilla voimme kehittää toimintaamme.

Afganistanin turvallisuustilanne, josta tänään on puhuttu, on heikentynyt todellakin sen jälkeen, kun useamman vuoden ajan käynnissä ollut turvallisuusvastuun siirto Afganistanin omille viranomaisille saatiin päätökseen ja kansainvälinen ISAF-operaatio lopetettiin vuoden 2014 lopussa. Oli odotettavissa, että iskut lisääntyvät, ja näin on käynytkin. Väkivaltaisuuksien jatkuessa taistelut ovat laajentuneet maan etelä- ja itäosista muualle maahan. Turvattomuutta lisäävät tavanomaisen ja järjestäytyneen rikollisuuden sekä kidnappausten kasvu. Turvallisuustilanteessa ei arvioida tapahtuvan oleellista kohentumista lähi-tulevaisuudessa.

Vaikka päävastuu Afganistanin turvallisuudesta onkin maan omilla turvallisuusjoukoilla, on kansainvälinen tuki Afganistanin vakaudelle ja turvallisuusviranomaisille yhä merkittävässä roolissa. Kriisinhallinnan ja Afganistanin turvallisuussektorin tukemisella vaikutetaan myös alueelliseen vakauteen sekä kansainvälisiin pyrkimyksiin terrorismin torjumiseksi.

Muutama sana Afganistanin naisista, vaikka heistä onkin, ja onneksi heistä on, puhuttu tässä keskustelussa tosi paljon, ja pitääkin puhua: Human Rights Watchin mukaan Afganistanin aikuisista naisista vain 19 prosenttia on lukutaitoisia, miehistä 49 prosenttia. Liki puolet naisista avioituu alle 18-vuotiaana. Varhaisten raskauksien seuraukset ovat tuhoisia, tilastollisesti yksi nainen 50:stä kuolee synnytykseen. Kouluikäisenä naitetut tai kihlatut tytöt joutuvat usein keskeyttämään koulunkäynnin. Ja taustalla ovat paitsi kulttuuriset asenteet tietenkin myös valtava köyhyys.

Verrattuna 2000-luvun alkuun elinolosuhteet Afganistanissa ovat parantuneet, mutta nopean edistymisen jälkeen kehitys on hidastunut. YK:n kehitysohjelma UNDP:n inhimillistä kehitystä mittaavan raportin mukaan elinajanodote on 60,7 vuotta, joka on merkittävästi enemmän kuin 2000-luvun alun arvioitu 44 vuotta. Erityisesti alle viisivuotiaiden lasten kuolleisuus on vähentynyt, ja yli puolessa synnytyksistä on mukana ammattitaitoista henkilökuntaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

Afganistanin tilastokeskuksen mukaan lähes 40 prosenttia väestöstä elää köyhyysrajan alapuolella. Bruttokansantuote oli vuonna 2016 vain 562 dollaria henkeä kohden, millä Afganistan sijoittui maailman viidentoista köyhimmän maan joukkoon.

Täällä on puhuttu paljon oopiumin tuotannosta, ja tietenkin toivotaan, että se loppuisi, mutta se ei lopu koskaan, ellei löydetä Afganistanin olosuhteisiin sopivia muita viljelykasveja. Oopiumista köyhät viljelijät saavat nopeasti hyvän tulon, mutta esimerkiksi viljakasvien kasvattamisesta ei tahdo tulla heille elinkeinoa, eli pitäisi kerta kaikkiaan kehittää niihin olosuhteisiin sopivia lajeja.

Mutta ihan lopuksi, kun aikakin näyttää nyt loppuvan, haluan sanoa, että me emme voi jättää Afganistania yksin talibanien tai muittenkaan terroristijärjestöjen armoille, vaan meidän tulee jatkaa apua heille.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.